

คุณธรรม สำหรับคุณหมอ

ขอให้คุณหมอ
เป็นคนดี
และมีน้ำใจต่อทุกคน

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย
ประธานมูลนิธิธรรมาภิบาลทางการแพทย์

คุณธรรม สำหรับคุณหมอ

ขอให้คุณหมอเป็นคนดี
และมีน้ำใจต่อทุกคน

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย
ประธานมูลนิธิธรรมาภิบาลทางการแพทย์
ผู้เรียบเรียง

คุณธรรมสำหรับคุณหมอ

ผู้เรียบเรียง ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย

จัดทำโดย มูลนิธิธรรมาภิบาลทางการแพทย์

ISBN : 978-6167759-09-8

พิมพ์ครั้งที่ 1 มกราคม 2560 จำนวนพิมพ์ 5,000 เล่ม

พิมพ์ครั้งที่ 2 เมษายน 2560 จำนวนพิมพ์ 5,000 เล่ม

พิมพ์ครั้งที่ 3 มิถุนายน 2560 จำนวนพิมพ์ 5,000 เล่ม

พิมพ์ครั้งที่ 4 เมษายน 2565 จำนวนพิมพ์ 15,000 เล่ม

จัดพิมพ์ : บริษัท พ.ศ. พัฒนา ออนไลน์ จำกัด
12 หม่อมแก้ว แยก 3 ถนนพระราม 6 ซอย 41 แขวงสามเสนใน
เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร 10400
โทร. 02-279-6222 โทรสาร 02-279-6203-4

พิมพ์ที่ : บริษัท ธนัชการพิมพ์ จำกัด
480/1 ซอยแสงสันต์ ถนนประชาอุทิศ แขวงราษฎร์บูรณะ
กรุงเทพมหานคร 10140
ผู้พิมพ์/ผู้โฆษณา : นางนงลักษณ์ ธนากุลโรจน์

คำนำ

หนังสือคุณธรรมสำหรับคุณหมอ

เท่าที่ได้มีการจัดบันทึกความรู้และคุณธรรมในวงการแพทย์ทั้งจากอารยธรรมตะวันออกและอารยธรรมตะวันตก ได้ปรากฏหนังสือตำราที่เป็นแกนกลางสำหรับอ้างอิงมากมาย หากเราวิเคราะห์เนื้อหาของความรู้และคุณธรรมยุคใดยุคหนึ่ง จะเห็นว่าผู้แต่งได้นำเอาสถานะแวดล้อมของสังคมในยุคนั้นๆมาเป็นแกนสารสำคัญ แต่ถ้าเราตรวจสอบเรื่องใดเรื่องหนึ่งตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน เราจะเห็นการเปลี่ยนแปลงในเรื่องนั้นๆอย่างเด่นชัด

หลักธรรมในทางการแพทย์ก็เช่นเดียวกันถ้าเราวิเคราะห์ Hippocratic Post ก็พบว่าเนื้อหาที่สอดคล้องกับสังคมเมื่อสองพันปีก่อนอาจจะดูแปลกสำหรับคนยุคนี้ แต่ที่จริงแล้วหลักการแพทย์ตั้งแต่โบราณถึงปัจจุบันได้ยึดถือประโยชน์ของผู้ป่วยเป็นสำคัญกล่าวคือ

1. จะต้องไม่ทำให้เกิดความเสียหายหรืออันตรายต่อผู้ป่วย
2. จะต้องพิสูจน์ได้ว่ายาหรือมาตรการใดๆเป็นประโยชน์ต่อผู้ป่วยโดยตรง
3. ให้การรักษาต้องคำนึงถึงจิตใจของผู้ป่วยอยู่เสมอ

ผมขอขอบคุณแพทยสภา โดยมูลนิธิธรรมาภิบาลทางการแพทย์ ที่แสดงความจำนงจะจัดพิมพ์หนังสือคุณธรรมสำหรับคุณหมอเป็นครั้งที่ 4 หวังว่าจะเป็นประโยชน์ทั้งแก่แพทย์และบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข

ขอให้ถึงประโยชน์และความสุขของผู้ป่วยเป็นสำคัญ

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย

ประธานมูลนิธิธรรมาภิบาลทางการแพทย์

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 คุณธรรม	5
บทที่ 2 การแพทย์ 3 ยุค	19
บทที่ 3 คุณหมอที่รัก	25
บทที่ 4 ทศพิธเวชธรรม	30
บทที่ 5 หมอชีวก โกมารภัจจ์	37
บทที่ 6 หมอคง ถาวรเวช	41
บทที่ 7 สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก	47

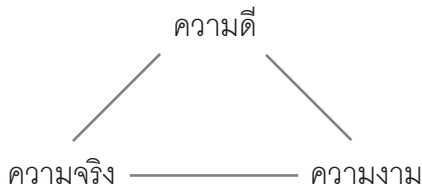
บทที่ 1

คุณธรรม

ความดี-ความจริง-ความงาม

คุณธรรมคือธรรมะแห่งความดี หรือคุณงามความดีนั่นเอง

คุณธรรมหมายถึง สิ่งที่กำลังจับใจของคน ให้คนประพฤติ (คือ การพูด และการกระทำ) ไปในทางที่สังคมตัดสินได้ว่าวางอยู่บนความดี-ความจริง และความงาม ซึ่งเป็นองค์ประกอบทั้งสามของคุณธรรม

ในความดีที่แท้มีองค์ประกอบของความจริงและความงามอยู่ด้วย

ในความจริงที่แท้มีองค์ประกอบของความดีและความงามอยู่ด้วย

ในความงามที่แท้มีองค์ประกอบของความดีและความจริงอยู่ด้วย

เครื่องตัดสินคุณธรรม

สังคมตั้งแต่บุรพกาลจนปัจจุบันได้สร้างหรือกำหนดเครื่องตัดสินคุณธรรมไว้หลายประเภท เพื่อนำไปใช้ในสภาพและโอกาสต่างๆ กัน และในหลายโอกาสการนำเอาเครื่องตัดสินคุณธรรมเหล่านี้มาใช้ร่วมกันย่อมเกื้อหนุนกันและทำให้คุณธรรมเข้มแข็งและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เช่น

1. ศาสนธรรม
2. จริยธรรม
3. นิติธรรม
4. ธรรมาภิบาล
5. คุณธรรมในครอบครัว
6. กฎเกณฑ์สังคม

ศาสนาธรรม

ในประเทศไทยศาสนาที่กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรมยึดถือเป็นศาสนาทางการมี 5 ศาสนา คือ พุทธ-อิสลาม-คริสต์-ฮินดูพราหมณ์ และซิกข์

ศาสนาทั้งห้ามีความแตกต่างอยู่ที่อุดมการณ์และพิธีกรรม

ในแต่ละศาสนาต่างยึดอุดมการณ์สูงสุดของตน เช่น บางศาสนายึดมั่นในพระเจ้าองค์เดียว บางศาสนานับถือพระเจ้าหรือเทพหลายองค์ บางศาสนาไม่ได้กล่าวถึงการมีอยู่ของพระเจ้า เช่น ศาสนาพุทธยึดมั่นในพระรัตนตรัยอันมีพระพุทธ พระธรรม และพระอริยสงฆ์เป็นสรณะหรือที่พึ่งที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ

พิธีกรรมในแต่ละศาสนาย่อมแตกต่างกันไป พิธีกรรมย่อมสะท้อนถึงความเชื่อหรืออุดมการณ์สูงสุดดังได้กล่าวมาแล้ว

ส่วนที่คล้ายคลึงกันทั้งห้าศาสนาคือศาสนธรรมคำสอน โดยเฉพาะในหลักใหญ่ 3 ประการ อันได้แก่

- (1) ทุกศาสนาสอนให้ยึดมั่นในความสัตย์ความจริง
- (2) ทุกศาสนาสอนให้เห็นถึงคุณค่าของความเป็นมนุษย์
- (3) ทุกศาสนาสอนให้มีความรักความเมตตาแก่กันและกัน

หากศาสนิกชนของทั้งห้าศาสนาศรัทธาและปฏิบัติตามหลักศาสนธรรม ทั้งสามประการนี้ เชื่อว่าประเทศไทยและโลกมนุษย์จะมีแต่สันติธรรมและสันติสุข จึงควรที่ทุกศาสนาจะเน้นหลักศาสนธรรมของตนให้เข้มงวดและเคร่งครัด

จริยธรรม

จริยธรรมเป็นเครื่องกำหนดความประพฤติ (คำพูดและการกระทำ) สมาชิกร่วมกันบัญญัติขึ้นเพื่อให้สมาชิกปฏิบัติ โดยมีวัตถุประสงค์แห่งจริยธรรมก็เพื่อผดุงศักดิ์ศรีของมวลสมาชิก และเพื่อความปึกติสุขของส่วนรวม

จริยธรรมอาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

(1) จริยธรรมทั่วไป เช่น จริยธรรมของคนไทย จริยธรรมของคนล้านนา จริยธรรมขององค์กรหรือสมาคมบริษัท

(2) จริยธรรมเฉพาะวิชาชีพหรือจรรยาบรรณ : เป็นประมวลความประพฤติที่ผู้ประกอบอาชีพการงานแต่ละประเภทกำหนดขึ้นเพื่อรักษาและส่งเสริมชื่อเสียงเกียรติคุณและฐานะของสมาชิก มักกำหนดว่าสิ่งใดต้องประพฤติ สิ่งใดห้ามประพฤติ และสิ่งใดควรหรือไม่ควรประพฤติ เช่น จริยธรรมหรือจรรยาบรรณแพทย์ พยาบาล สื่อมวลชน นักบัญชี ตำรวจ อัยการ ตุลาการ นักการเมือง ฯลฯ

ทั้งจริยธรรมทั่วไปและจริยธรรมวิชาชีพควรสนับสนุนให้มีและให้ปฏิบัติกันอย่างเอาใจจริงเอาใจ นำเอาหลักการและข้อปฏิบัติรวมทั้งกรณีศึกษามา ถกแถลงกันเป็นประจำ จนเกิดความเข้าใจและถือปฏิบัติอย่างทั่วถึง

อาชีพใดหากสมาชิกปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบตามจริยธรรมแห่งตน อาชีพ

นั้นย่อมได้รับการยกย่องและสรรเสริญจากประชาชนทั่วไป ตรงกันข้าม หากสมาชิกในอาชีพใดปฏิบัติเลว ปฏิบัติชั่ว ประชาชนย่อมดูถูกเหยียดหยาม จึงควรที่สมาคมวิชาชีพหรือสภาวิชาชีพจะได้ให้ความสำคัญอย่างยิ่งยวดต่อการส่งเสริมสนับสนุนให้สมาชิกของตนปฏิบัติตามจริยธรรมแห่งวิชาชีพที่ได้บัญญัติไว้แล้ว

นิติธรรม

นิติธรรมคือกฎหมายและข้อบังคับต่างๆ ที่เป็นเครื่องมือของรัฐสำหรับใช้ในการบริหารบ้านเมือง เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม ปราศจากการเอารัดเอาเปรียบหรือฉ้อราษฎร์บังหลวง โดยมุ่งหวังให้บ้านเมืองและประชาชนอยู่ดีมีสุข ด้วยความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

องค์การของรัฐทั้งใหญ่่น้อย ทั้งฝ่ายบริหาร ฝ่ายรัฐสภา และฝ่ายตุลาการ ต่างต้องยึดถือกฎหมายเป็นหลัก ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด บ้านเมืองจึงจะมั่นคง และก้าวไปสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืนได้

ระบบและกระบวนการยุติธรรมจึงสำคัญเหลือเกิน ทั้งตำรวจและเจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมายอื่น อัยการ และศาล ต่างต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและเป็นธรรม

ประเทศชาติจะพัฒนาไม่ได้เลยหากขาดหลักนิติธรรม ประชาชนจะเดือดร้อนทุกหย่อมหญ้า คนจะไม่กลัวบาปกลัวผิด ผู้มีอำนาจข่มเหงผู้อ่อนแอ หลักประกันความเป็นมนุษย์ย่อมบกพร่องหรือไม่มีเลย สุดท้ายทุกคนเสียหายหรือพ่ายแพ้วหมด

แต่หากประเทศใดมีระบบและกระบวนการยุติธรรมที่ตรงไปตรงมา ผู้ทำผิดถูกลงโทษตามกฎหมาย ผู้ถูกใส่ร้ายมิต้องได้รับโทษ ฉะนั้นแล้วคนย่อมเคารพ

ยำเกรงความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมาย บ้านเมืองย่อมมั่นคงและเข้มแข็ง ทุกคนก็จะชนะ คือชนะด้วยชื่อแป๊ะที่เป็นธรรมของบ้านเมือง

ธรรมาภิบาล

ธรรมาภิบาล คือระบบที่กำหนดการปฏิบัติและความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในองค์กรทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นองค์การภาครัฐ องค์การภาคเอกชน หรือองค์การภาคสังคม ทั้งนี้โดยมีเป้าหมายอยู่ที่ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กร โดยเน้นกลไกการบริหารองค์การด้วยความรับผิดชอบด้วยความโปร่งใส และมีระบบตรวจสอบที่เชื่อมั่นได้

สมาชิกทุกคนในองค์กรต้องมีความรับผิดชอบในหน้าที่ (responsibility) ซึ่งหมายถึง พันธะสัญญาที่สมาชิกในตำแหน่งนั้นต้องปฏิบัติ ตั้งแต่วันแรกที่เข้ารับตำแหน่ง

สมาชิกทุกคนในองค์กรต้องมีความรับผิดชอบ (accountability) ซึ่งหมายถึง พันธะสัญญาที่สมาชิกในตำแหน่งนั้นเข้าปฏิบัติงานตามหน้าที่แล้ว หากเกิดความผิดพลาดเสียหายต้องรับผิดชอบ หากเกิดความสำเร็จต้องได้รับชอบ

เพราะฉะนั้น ตามหลักธรรมาภิบาลนั้น

(1) การบริหารจะต้องโปร่งใส ไม่ขัดผลประโยชน์ขององค์กร องค์การ ทำตามหลักกฎหมายและหลักศีลธรรมโดยเคร่งครัด

(2) ผู้ปฏิบัติต้องซื่อสัตย์สุจริต มีสำนึกรับผิดชอบในหน้าที่

(3) การประเมินผลงานต้องยุติธรรม ไม่อคติ ใครปฏิบัติชอบได้รางวัล ใครปฏิบัติเสียหายต้องลงโทษ ไม่ลู่บนหน้าปะจุมก

หากองค์การใดสามารถสร้างระบบธรรมาภิบาลได้เข้มแข็ง โปร่งใส มีเหตุผล องค์การนั้นย่อมมั่นคงและยั่งยืน องค์การใดฉ้อฉล ไม่ปฏิบัติตาม กฎหมายหรือกฎศีลธรรม องค์การนั้นย่อมเสียหายและล้มลงโดยง่าย

กฎเกณฑ์สังคม

กฎเกณฑ์ คือ ข้อกำหนดที่วางไว้เป็นหลักปฏิบัติ

กฎเกณฑ์สังคม คือ ข้อกำหนดที่สังคมได้วางไว้เป็นหลักปฏิบัติสำหรับ สมาชิกของสังคม ทั้งนี้เพื่อความเป็นหมู่คณะ เพื่อความสามัคคีกลมเกลียว เพื่อ ความสมดุล และเพื่อความต่อเนื่องของชุมชนหรือสังคมนั้น

ตัวอย่างกฎเกณฑ์สังคมได้แก่ มารยาท ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม

มารยาทคือกิจวาจาที่ถือว่าสุภาพเรียบร้อย และถูกกาลเทศะ เช่น มารยาทไทย มารยาทสำหรับท้องถิ่น

ชนบ แปลว่า แบบอย่าง แผน หรือระเบียบ

ขนบธรรมเนียม แปลว่า แบบอย่างที่ยึดปฏิบัติกันมา

ชนบประเพณี แปลว่า ประเพณีที่วางเป็นระเบียบแบบแผนไว้แล้ว

ในสังคมไทยตั้งแต่โบราณจนปัจจุบัน ได้มีการออกแบบแผนการปฏิบัติ ในสังคมไทย แบบแผนเหล่านี้ถือว่าสุภาพ เรียบร้อย และเป็นไปตามโอกาส เวลา และสถานที่ ไม่ว่าจะเป็นการแต่งกาย การพูดจาโต้ตอบ การแสดงความเคารพทั้งการไหว้และการคำนับ

กฎเกณฑ์สังคมไทยเหล่านี้ได้สร้างความเป็นปึกแผ่นให้แก่สังคมไทย เสมอมา คนชาติอื่นมาพบเห็นเข้าต่างก็แสดงความชื่นชม เพราะแสดงความ

เป็นเอกลักษณ์ไทย และแสดงออกถึงความมีอารยวิสัย ควรที่คนไทยในปัจจุบัน
จักได้หวงแหน-รักษา-สืบทอดต่อไปสู่ลูกหลาน การปฏิบัติและสืบทอดนี้ต้องถือเป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคนในปัจจุบัน

คุณธรรมประจำครอบครัว

คุณธรรมประจำครอบครัวคือ คุณธรรมหลักที่บรรพชนของแต่ละครอบครัวถือปฏิบัติจนเกิดผลดี เกิดศรัทธาที่จะถือเอาเป็นหลักในการปลูกฝังอบรมจิตใจของลูกหลาน ให้ซึมซาบจนปฏิบัติเป็นนิสัย ถ้ายทอดรุ่นแล้วรุ่นเล่าสืบๆ มาจนปัจจุบัน

ชุดอุปนิสัยที่แต่ละครอบครัวถือเป็นเป้าหมายในการปลูกฝังอบรมมาจากคุณธรรมหลักเหล่านี้

1. ความกตัญญูกตเวที ความรู้คุณและการตอบแทนคุณ
2. ความซื่อสัตย์สุจริต
3. ความสำนึกรับผิดชอบในหน้าที่
4. ความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
5. ความอดทน-อดกลั้น
6. ความขยันหมั่นเพียร
7. ความประหยัดมัธยัสถ์
8. ความยึดมั่นในความถูกต้องเที่ยงธรรม

พ่อแม่มีหน้าที่อบรมสั่งสอนดังนี้

- ก. สอนลูกหลานให้รู้จักแยกแยะว่าอะไรถูก? อะไรผิด?
- ข. สอนให้ลูกหลานยึดมั่นในความถูกต้อง ด้วยความเที่ยงธรรม

ค. สอนลูกหลานให้กลัวผีเสื้สิ่งทีผิดกฎหมาย ผิดศีลธรรม

เด็กทีเกิดมาในครอบครัวทีถื้อมั่นในคุณธรรม ด้รับการอบรมเลี้ยงดูด้ว้ความดี-ความจริง-ความงาม เขาย่อมเติบโตใหญ่ขึ้นด้ว้ทุนทางคุณธรรมอันสูงส่ง เขาจะไปอยู่ในที่ใดก็ยังคงยึดมั่นในความถูกต้องเที่ยงธรรม สิ่งนี้จะเป็นเกราะป้องกันไม่ให้ชีวิตตกต่ำ

ตรงกันข้ามเด็กทีเติบโตใหญ่ขึ้นมาในครอบครัวทีสอนให้หยิบนว้ย ให้โกง เพื่อจะได้เล็กๆ น้อยๆ โตขึ้นเขาจะนำตัวไปสู่ความผิดความชั่ว ไม่ละอายต่อบาป ไม่กลัวต่อบาป กล้าทีจะทำผิดกฎหมาย ทำผิดศีลธรรม นอกจากชีวิตเขาจะตกต่ำแล้ว เขายังพลอยสร้างความเสียหายให้แก่ผู้อื่นและให้แก่ส่วนรวมอีกด้วย

คุณธรรมประจำครอบครัวจึงสำคัญยิ่งในการบ่มเพาะพลเมืองดีให้แก่บ้านเมือง

ภาคผนวกท้ายบท

*ในสมัยราชวงศ์ถัง (ค.ศ. 618-907/พ.ศ. 1161-1450) ที่ตำบลโซ่วจาง เมืองวินโจว มณฑลซันตง จางกงอี้ (จูเหวินกง) เป็นหัวหน้าตระกูลจาง (จู) ปกครองครอบครัวที่ประกอบด้วยลูกหลาน 9 ชั่วคน จำนวนกว่า 900 ชีวิต ลูกหลานอยู่กันอย่างสมานฉันท์ มีสัมมาคารวะต่อกัน ถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน กินอาหารพร้อมหน้ากันทุกมื้อ ไม่ทะเลาะวิวาทกันเลย

จางกงอี้เกิด ค.ศ.578 (พ.ศ. 1121) ตาย ค.ศ.676 (พ.ศ. 1219) อายุได้ 98-99 ปี

พระเจ้ารพรรดิถังเกาจง (ค.ศ. 628-683/พ.ศ. 1171-1226) พร้อมพระมเหสีบูเช็กเทียนได้เสด็จเยี่ยมจางกงอี้ และรับสั่งถามถึงวิธีการปกครองครอบครัวใหญ่ จงกงอี้เขียนหนังสือถวาย 100 คำ หัวข้อคือ เหม็น = ชันติ (ความอดกลั้น) ดังตัวอย่างว่า

“จะอดกลั้นในเรื่องที่ใครๆ อดกลั้นมิได้

จะให้ภัยในเรื่องที่คนอื่นให้อภัยมิได้

จะประนามเรื่องใหญ่ให้เป็นเรื่องเล็ก

จะรวมหอมเรื่องเล็กให้สลาย – เลิกแล้วต่อกัน

พ่อลูกหากไม่อดกลั้นต่อกัน – ความรักกตัญญูย่อมสลายสิ้น

พี่น้องหากไม่อดกลั้นต่อกัน – คนนอกย่อมระรานง่าย”

พระเจ้ารพรรดิทรงพระอักษรด้วยลายพระหัตถ์มอบให้ตระกูลจาง (จู) ว่า “ไปเหม็นถาง = ร้อยขันติธรรม” มอบไว้ที่ศาลบรรพบุรุษของตระกูลจาง

*จากนิตยสารศิลปากร ปีที่ 54, ฉบับที่ 2)

ร้อยชั้นดิตรรรม

โอวาทของจางกงอี้*

ยามเช้าก็อดกลั้น	ยามเย็นก็อดกลั้น
ยามอัปายาก็อดกลั้น	ยามถูกหมิ่นก็อดกลั้น
ยามทุกข์ยากก็อดกลั้น	ยามเจ็บปวดก็อดกลั้น
ยามหิวโหยก็อดกลั้น	ยามหนาวเหน็บก็อดกลั้น
ยามถูกหลอกก็อดกลั้น	ยามโกรธแค้นก็อดกลั้น
ยามขัดแย้งก็อดกลั้น	แม้ยามเห็นพ้องก็ยังต้องอดกลั้น
● พ่อลูกหากไม่อดกลั้นต่อกัน	ความรักกตัญญูย่อมสลายสิ้น
พี่น้องหากไม่อดกลั้นต่อกัน	คนนอกย่อมมระรานง่าย
พี่สะใภ้้องสะใภ้หากไม่อดกลั้นต่อกัน	มักยื้อแย่งคิดแยกกัน
แม่สามีลูกสะใภ้หากไม่อดกลั้นต่อกัน	ความรักห้วงใยย่อมขาดหาย
สามีภรรยาหากไม่อดกลั้นต่อกัน	ชีวิตย่อมมีแต่ปากเสียง
มิตรสหายหากไม่อดกลั้นต่อกัน	ความบาดหมางแคลงใจมักเกิด
● ความอดกลั้นเป็นสมบัติของผู้ดี	ความอดกลั้นเป็นความใจกว้างของ
ผู้ยิ่งใหญ่
● หากมีความอดกลั้น	ยามร้อนก็ยังสบาย
หากมีความอดกลั้น	ยามหนาวก็ยังอุ่น
หากมีความอดกลั้น	แม้ยากไร้ก็ยังผาสุก
หากมีความอดกลั้น	แม้มีอายุก็ยังยืนยาว

- หากไม่อดกลั้น คนวรรณะสูงก็จะเสื่อม
- หากไม่อดกลั้น คนมั่งมีทรัพย์สินก็จะสูญ
- หากขาดความอดกลั้น เรื่องเล็กก็กลายเป็นเรื่องใหญ่
- หากขาดความอดกลั้น เรื่องดีก็กลายเป็นเรื่องร้าย
- นับแต่โบราณ คนกระทำความผิดล้วนเกิดจากการขาดความอดกลั้น
- นับแต่โบราณ คนประสบความสำเร็จมีใครบ้างที่ไม่มีความอดกลั้น
- คนมีเมตตาจิตจะอดกลั้นเรื่องที่คนอื่นอดกลั้นมิได้
- คนมีสติปัญญาจะอดกลั้นเรื่องที่คนอื่นไม่อยากรอดกลั้น
- พินิจพิจารณาระหว่างอดกลั้น เสสสร้างหุนหันเป็นไปคือวิธีการ
- ความอดกลั้นผูกมิตรให้ชิดใกล้ ความอดกลั้นใช้ได้สุดแดนไกล
- อดกลั้นจนเกิดสัมมาสมาธิ จิตใจสงบ
- อดกลั้นจนหมดความอยาก จิตเข้มแข็ง
- อดกลั้นจนสิ้นความยากไร้ คงเหลือหล่อ
- อดกลั้นจนเลิกสำส่อน ไร้โรคภัย
- อดกลั้นจนเกิดศีลธรรมจรรยา อดกลั้นจนเกิดมิตรจิตมิตรใจ
- อดกลั้นจนแยกแยะวาจาได้ถูกผิด อดกลั้นจนสลایความแค้นพยาบาท
- อดกลั้นจนถูกตำหนิไม่ได้เสียใจ (แล้วคนปากเสียนั้นจะยุติไปเองในที่สุด)
- อดกลั้นจนถูกทุบตีไม่ได้ตอบ (แล้วคนพาลนั้นจะหมดแรงไปเองในที่สุด)
- จงอย่าคิดว่าความอดกลั้นนั้นคือความโง่เขลาเบาปัญญา
- จงรู้ไว้ว่าความอดกลั้นนั้นไซ้รคือสมบัติของผู้ดีอันแท้จริง

- ขณะอดกลิ่นให้ทำหน้ายิ้มโง่ๆ อดกลิ่นแล้วจะรู้ว่าควรแก้ไขอันใด
- แม้มีใครเยาะเย้ยยังต้องอดทนต่อ อย่าฟังเพียงใครทักท้วงก็ถอดใจ
- ความอดกลิ่น คนเขลาเท่านั้นชอบเย้ยหยัน
- ความอดกลิ่น เทวดาเบื่องบนชอบเห็ดทูน
- หากเรายังไม่คิดจะอดกลิ่นกับใคร แล้วใครจะมากัดอดกลิ่นกับเรา
- อดกลิ่นมีมากนับร้อยเราไม่หวั่น หวั่นเพียงแม่หนึ่งเดียวหาไม่
- หากสิ้นไร้ซึ่งความอดกลิ่น โชคลาภนับร้อยแม้มีก็สลาย
- หากมีเพียงหนึ่งความอดกลิ่น เลวร้ายนับหมื่นถึงมีก็มลาย

โอวาทประจำตระกูลของท่านจุเหวินกง (จางกงอี)*

- กษัตริย์ผู้ประเสริฐ พึงปฏิบัติต่อขุนนางด้วยเมตตาธรรม
- ขุนนางผู้ประเสริฐ พึงปฏิบัติต่อกษัตริย์ด้วยความจงรักภักดี
- บิดาผู้ประเสริฐ พึงปฏิบัติต่อบุตรธิดาด้วยความรัก
- บุตรธิดาผู้ประเสริฐ พึงปฏิบัติต่อบิดา มารดาด้วยความกตัญญูกตเวที
- พี่ผู้ประเสริฐ พึงปฏิบัติต่อน้องด้วยความรักใคร่เอ็นดู
- น้องผู้ประเสริฐ พึงปฏิบัติต่อพี่ด้วยความเคารพคารวะ
- สามีผู้ประเสริฐ พึงปฏิบัติต่อภริยาด้วยความสุภาพอ่อนโยน
- ภริยาผู้ประเสริฐ พึงปฏิบัติต่อสามีด้วยความอ่อนน้อมนุมนวล
- ศิษย์ผู้ประเสริฐ พึงปฏิบัติต่อครูอาจารย์ตามระเบียบจารีตประเพณี
- ผู้ประเสริฐคบมิตร พึงซื่อสัตย์สุจริต
- เมื่อพบปะผู้อาวุโส พึงให้ความเคารพคารวะ
- เมื่อพบปะผู้อ่อนวัย พึงให้ความรักความปรานี
- สำหรับบุคคลผู้มีคุณธรรมจริยธรรม ถึงแม้ว่าจะอ่อนวัยกว่าเราก็กพึงให้ความเคารพ
- สำหรับคนถ่อย คนพาล ถึงแม้ว่าจะมีวัยวุฒิอาวุโสกว่าเราก็กพึงเห็นห่างให้ไกลเสีย

*อาจารย์ประพจน์ สุภรัตน์เมธี แห่งมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ แปลจากต้นฉบับภาษาจีน ซึ่งจัดพิมพ์โดยสหพันธ์ตระกูลแห่งโลก

- จงระมัดระวังที่จะไม่กล่าวขวัญถึงจุดด้อยจุดบกพร่องของผู้อื่น
- จงละเว้นที่จะโอ้อวดความดีความเด่นของตนเอง
- สำหรับศัตรูคู่อาฆาต ขอให้ปรองดองกันโดยอาศัยความชอบธรรม
- สำหรับผู้ที่ผูกใจเจ็บขอให้ปฏิบัติต่อเขาอย่างเที่ยงธรรม
- จงสุขภาพสบายใจได้ในทุกสภาวะ
- เมื่อบุคคลอื่นผิดเล็กผิดน้อย จงอย่าได้ถือสาหาความ
- เมื่อบุคคลอื่นผิดอย่างมหันต์ จงแจกแจงด้วยเหตุด้วยผล
- จงอย่าได้เห็นว่าเป็นความดั่งามเพียงเล็กน้อย จึงงดเว้นไม่กระทำ
- จงอย่าได้เห็นว่าเป็นความชั่วเล็กน้อย จึงกระทำ
- เมื่อบุคคลอื่นมีความชั่วความเลว ขอให้ปกปิดเสีย

บทที่ 2

การแพทย์ 3 ยุค

กาลเวลา

มีหลักฐานน่าเชื่อว่า

- (1) Bing Bang คือจุดกำเนิดของสากลจักรวาล เกิดขึ้นเมื่อประมาณ 13,000 ล้านปีมาแล้ว
- (2) ระบบสุริยจักรวาลอายุประมาณ 4,568 ล้านปี
- (3) มนุษย์ปัจจุบัน Homo sapiens เพิ่งปรากฏบนโลกมนุษย์เพียง 200,000 ปีที่ผ่านมา และทำการเกษตร รวมทั้งสร้างครอบครัว – ชุมชน ประมาณ 10,000 ปีมานี้เอง

ปรากฏการณ์

มนุษย์เฝ้าสังเกตปรากฏการณ์ชีวิตและปรากฏการณ์ธรรมชาติ พบว่า ล้วนแต่มี “รูปแบบ” (pattern / patternicity) เช่น วงจรชีวิตเกิด – แก่ – เจ็บ – ตาย วงจรฤดูกาลมีฤดูร้อน – ฤดูฝน – ฤดูหนาว

ยุคแรกเมื่อไม่สามารถอธิบายได้เพราะข้อจำกัดทางความรู้ มนุษย์จึงเชื่อว่ารูปแบบเหล่านี้จะเกิดจาก “ผู้กระทำ” (agent / agenicity) ซึ่งมีอำนาจเหนือมนุษย์และธรรมชาติ

ในเรื่องเกิด – แก่ – เจ็บ – ตายก็เช่นกัน น่าจะมีสิ่งที่มีอำนาจสูงสุดบันดาลให้เป็นไป หากสวดอ้อนวอนหรือบูชาด้วยสิ่งที่มีอำนาจสูงสุดพอใจก็น่า

จะบันดลไปในทางที่มนุษย์ประสงค์ได้ แต่ก็ต้องมี “คนกลาง” ช่วยสื่อระหว่างมนุษย์กับสิ่งที่มีอำนาจสูงสุดนั้น คนกลางก็คือหมอผีนั่นเอง

การแพทย์ในยุคโบราณของทุกอารยธรรมจึงกำเนิดขึ้นมาด้วยความเชื่อหลักเช่นนี้

การแพทย์โบราณ (Primitive Medicine)

สิ่งที่มีอำนาจสูงสุด (Supra-human power)

คนกลาง (พ่อมด, หมอผี, เจ้าทรง ฯลฯ)

- สวดมนต์อ้อนวอน
- บูชา (ยัญ)

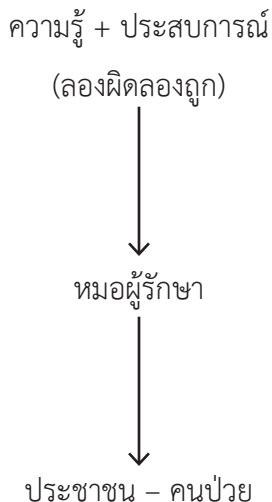
ประชาชน - คนป่วย

แม้ในยุคปัจจุบัน เราก็ยังเห็นพิธีกรรมอันเกี่ยวเนื่องกับสุขภาพ-โรค-โรคระบาด ส่วนการสวดมนต์เพื่อให้สุขภาพดีหายป่วย หรือไปสู่สุคติก็ยังมีให้เห็น แพทย์จึงควรทำความเข้าใจกับความเชื่อและวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น ไม่ควรดูถูกดูแคลนว่าไม่เป็นวิทยาศาสตร์ เพราะการแพทย์นั้นเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ กำลังใจของผู้ป่วยและญาติมีความสำคัญต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของผลการรักษา

ประสบการณ์

เมื่อประมาณ 4-5 พันปีมานี้ เกิดอารยธรรมตามลุ่มน้ำใหญ่ทั่วโลกโดยเฉพาะแคว้นอียิปต์ เอเชีย และยุโรป คนเหล่านี้จดจำประสบการณ์และสร้างระบบความรู้จากการลองผิดลองถูก (trials-and-errors) เกิดเป็นระบบการแพทย์ที่วางรากฐานอยู่บนประสบการณ์ของหมอเป็นสำคัญ

การแพทย์แบบแผน (Traditional Medicine)

ก. การแพทย์แบบแผนอียิปต์ (Traditional Egyptian Medicine) ซึ่งปรากฏบันทึกอยู่บนกระดาษปาปิรัส (papyrus record) หมออียิปต์ยุคแบบแผนแบ่งโรคตามความสามารถในการรักษาของหมอไว้เป็น 3 ประเภทคือ

- (1) โรคที่ฉันมั่นใจเต็มที่ว่ารักษาได้
- (2) โรคที่ฉันไม่มั่นใจเต็มที่แต่จะพยายามรักษา
- (3) โรคที่ฉันไม่มีความรู้ที่จะรักษา

แพทย์แผนปัจจุบันควรยึดหลักแยกโรคดังกล่าวจึงจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ป่วยอย่างแท้จริง กล่าวคือ ตัดสินใจบนความเชื่อมั่นในความสามารถของแพทย์ แต่ยึดประโยชน์ของผู้ป่วยเป็นหลัก

ข. การแพทย์แบบแผนของกรีก มีการพัฒนาในระยะแรกแล้วหยุดชะงักในช่วงยุคมืดของยุโรป ต่อเมื่อเข้าสู่ยุคแห่งความรู้และวิชาการ การแพทย์แบบแผนของกรีก และยุโรปจึงปรับตัวด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ จนก้าวหน้ามาเป็นการแพทย์แผนปัจจุบัน (Modern Medicine)

อย่างไรก็ดี หลักจริยธรรมสำหรับแพทย์ซึ่งกำหนดไว้ตั้งแต่ยุคการแพทย์แบบแผนของกรีกก็ยังใช้กันอยู่และเป็นจุดเริ่มให้วิวัฒนาการต่อมา เช่น คำปฏิญาณตนฮิปโปเครติส (Hippocratic Oath) สำหรับผู้ที่เพิ่งสำเร็จวิชาแพทย์และเตรียมตนเพื่อรักษาผู้ป่วยต่อไป ก็ยังเป็นต้นเค้าสำหรับหลักจริยธรรมของแพทย์ในยุโรป-อเมริกา และที่อื่น

แอสคลีปิอาเดส (Asclepiades) เป็นแพทย์ชาวกรีก (124 หรือ 129-40 ก่อน คศ.) ได้เสนอหลักการรักษาโรคไว้ว่า

1. Cito = fast = เร็ว
2. Tuto = safe = ปลอดภัย
3. Jucunde = agreeable = เห็นพ้องต้องกัน (ระหว่างหมอ – ผู้ป่วย และญาติหรือผู้ปกครอง)

หลักทั้งสามยังใช้ได้ดีในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาวะวิกฤติหรือฉุกเฉิน

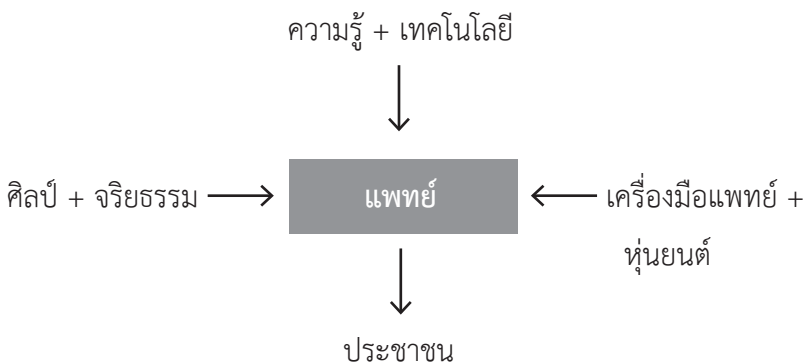
ค. การแพทย์แบบแผนของจีน (Traditional Chinese Medicine = TMC) ได้เริ่มมาประมาณ 2,900 ปีก่อน ค.ศ. คือราว 5 พันปีมาแล้ว ได้พัฒนา มา 3 สาขา คือ การฝังเข็ม สมุนไพร และการนวด ในระยะหลังรัฐบาลจีน ได้นำเอากระบวนการทางวิทยาศาสตร์และวิทยาการคอมพิวเตอร์เข้าไป พัฒนาการแพทย์แผนจีน จนเป็นที่ยอมรับทั้งในและนอกประเทศ

กระบวนการพัฒนาการแพทย์แบบแผนให้กลายเป็นส่วนหนึ่งของการแพทย์แผนปัจจุบันมีที่มาจากหลายแหล่ง และยังมีการวิจัยและพัฒนา กันอย่างต่อเนื่อง

วิชาการ

ดังได้กล่าวมาแล้วว่าพื้นฐานของการแพทย์แผนปัจจุบัน (Modern Medicine) ก็มาจากการแพทย์แบบแผนเป็นส่วนสำคัญ โรคและการรักษา โรคมิได้พึ่งพา “อำนาจเหนือธรรมชาติ” หรือ “ประสบการณ์ส่วนตัวของ หมอ” อีกต่อไป แต่เป็นกระบวนการที่มอบความน่าเชื่อถือไว้ที่ระเบียบวิธีทาง วิทยาศาสตร์ซึ่งมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องในช่วง 3-4 ร้อยปีมานี้

การแพทย์แผนปัจจุบัน (Modern Medicine)

ข้อควรคิด

1. ไม่ว่าวิทยาศาสตร์จะพัฒนาไปไกลขนาดไหนก็ตาม ความสำเร็จในการรักษาผู้ป่วยก็ยังคงพึ่งพาศิลป์และจริยธรรมของแพทย์เป็นสำคัญ ศิลป์และจริยธรรมในการดูแลผู้ป่วยในฐานะ “คนๆ หนึ่ง” ที่มีชีวิตและจิตใจ ไม่ว่าจะเป็นปฏิสัมพันธ์ในลักษณะใดก็ตาม
2. “First of all, do no harm.” “เหนืออื่นใด กระบวนการรักษาต้องแน่ใจว่าไม่นำอันตรายมาสู่ผู้ป่วย” อันตรายทั้งร่างกายและจิตใจ อันตรายต่อฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้ป่วย
3. เครื่องมือและหุ่นยนต์อาจถูกออกแบบให้ทำงานได้อย่างแม่นยำ แต่เครื่องมือและหุ่นยนต์ไม่มีจิตใจ เมื่อไม่มีจิตใจก็ขาดความเข้าใจและความเห็นใจ แพทย์ที่เป็นคนสมบูรณ์จึงปฏิบัติหน้าที่ด้านศิลป์และจริยธรรมได้ดี กล่าวคือ เป็นคุณหมอคนดีมีน้ำใจ

บทที่ 3

คุณหมอที่รัก

คำว่า “หมอ” พจนานุกรมนักเรียน ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (พ.ศ. 2559) ให้ความหมายไว้ว่า

- (1) ผู้ตรวจรักษาโรค เช่น หมอพื้น หมอเด็ก หมอตำแย
- (2) ผู้รู้, ผู้ชำนาญ เช่น หมอดู หมอู หมอนวด
- (3) สรรพนามบุรุษที่ 3 ใช้เรียกผู้ชาย เช่น หมอนี้ชี้ไม้

อย่างไรก็ดีสำหรับชาวบ้านแล้ว เขาเรียกผู้ที่อยู่ในวงการแพทย์และสาธารณสุขว่า “หมอ” ทั้งนั้น ไม่ว่าจะเป็นแพทย์ พยาบาล ทันตแพทย์ เภสัชกร ฯลฯ

หัวใจของอาชีพหมอคือความเชื่อมั่น

1. ความเชื่อในตัวเอง : ต้องไม่มากเกินไปและไม่น้อยเกินไป หากมากเกินไปก็จะลืมหัด หากน้อยเกินไปก็ขาดความเชื่อมั่นในตนเองจนไม่สามารถรักษาใครได้

ความเชื่อมั่นในวิชาความรู้สำคัญมาก ความรู้ก้าวหน้าอยู่ตลอดเวลาจึงต้องขวนขวายหาความรู้และทักษะใหม่ๆ จะโดยการศึกษาเรียนรู้เอง หรือเข้ารับการศึกษาอบรมต่อเนื่องเป็นระยะ

2. ความเชื่อมั่นในหมู่คณะ : มีผู้เปรียบหมู่คณะหมอเหมือนหมู่คณะสงฆ์ ต้องสามัคคีกัน ให้เกียรติกันทั้งต่อหน้าและลับหลัง ไม่อิจฉาริษยาใคร ใครเก่ง

ใครดีก็ควรยกย่องเขาด้วยความบริสุทธิ์ใจ ถ้าหมอมทุกคนปฏิบัติเช่นนี้ได้ ย่อมเกิดประโยชน์เกื้อกูลกันและกัน

3. ความเชื่อมั่นที่สาธารณชนพึงมีต่อหมอ : สิ่งนี้จะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยปัจจัยที่กล่าวมาแล้ว คือหมอมต้องฝึกฝนตนเองให้ทันสมัยทางวิชาการอยู่เสมอ หมอมต้องสามัคคีกันในหมู่คณะ และหมอมต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดในจริยธรรมวิชาชีพแพทยอย่างเคร่งครัด

ทำเช่นนี้ได้แล้ว ผู้คนก็จะศรัทธา ยกย่องและมอบความไว้วางใจแก่หมอม

ศาสตร์และศิลป์

หมอมต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการประกอบวิชาชีพ

ศาสตร์คือความรู้ในวิชาชีพซึ่งครอบคลุมและทันสมัย รวมทั้งศาสตร์ในสาขาอื่นที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพและโรคร้ายไข้เจ็บของประชาชน

ศิลป์นั้นหมายรวมทั้งความมีคุณธรรมจริยธรรมของหมอม ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง และมีศิลปะในการสื่อสารกับผู้ป่วยและญาติ รวมทั้งการสื่อถึงประชาชนและสื่อมวลชนได้ด้วย

ธรรมะของพระโพธิสัตว์สำหรับคนทำงานทั่วไป

หมอมควรปฏิบัติตามธรรมะสำหรับพระโพธิสัตว์ซึ่งเป็นธรรมะสากลสำหรับคนทำงานทุกตำแหน่งอาชีพ รวมทั้งหมอมด้วย ดังนี้

1. สุทธิ คือ มีความบริสุทธิ์ใจเป็นที่ตั้ง
2. ปัญญา คือ ทำงานอย่างผู้รู้จริง ด้วยสติปัญญาเต็มเปี่ยมอยู่ตลอดเวลา

เวลา

3. เมตตา คือ ความรัก ความเอื้ออาทรต่อผู้ป่วยและผู้ที่เหมาะสมพบเห็น
ทั้งหลายทั้งสิ้น

4. ขันติ คือ ความอดทน อดกลั้นต่องานหนักและต่ออารมณ์โกรธ-
อารมณ์เสีย ของทั้งตนเองและผู้อื่น

พรหมวิหารธรรม

พรหมวิหารธรรมเป็นธรรมะเพื่อบางแนวทางการปฏิบัติต่อผู้อื่นและ
ต่อส่วนรวม

1. เมตตา หมายถึง ในภาวะปกติ หมอต้องฝึกใจให้มีความรักต่อ
สรรพชีวิต ปราศจากอคติให้ทุกคนมีความสุข

2. กรุณา หมายถึง ในยามที่เขาไม่ทุกข์ มีโรคภัย หมอต้องพยายามอย่าง
สุดความสามารถเพื่อให้เขาพ้นทุกข์ พ้นโรค พ้นภัย พ้นทุกข์กลับไปสู่ภาวะปกติอีก
ครั้ง รวมทั้งการป้องกันมิให้เขากลับมาสู่ภาวะทุกข์-โรค-ภัยอีก

3. มุทิตา หมายถึง ในภาวะที่ผู้อื่นได้รับสิ่งดีๆ งามๆ ในชีวิตเขา หมอ
ต้องฝึกใจให้พลอยยินดีไปกับเขาด้วย และต้องช่วยต่อไปอีกกว่าให้เขาได้รับสิ่ง
ดีๆ งามๆ มากขึ้นไปอีก

4. อุเบกขา หมายถึง ในภาวะที่เขาทำผิดหรือประสบผลร้ายอันหลีกเลี่ยง
มิได้ คือได้ช่วยเหลืออย่างเต็มที่แล้ว ก็ต้องยึดหลักธรรมตา-ธรรมชาติ ปฏิบัติ
ตามกฎเกณฑ์และยอมรับผลแห่งกฎเกณฑ์นั้นๆ เพื่อให้สังคมส่วนใหญ่มองอยู่
ต่อไปได้

ครองตน-ครองคน-ครองงาน

หมอต้อมพร้อมที่จะครองตน ครองคน และครองงาน เพื่อให้การปฏิบัติตามหน้าที่ได้ผลดี และเกิดความสุขสบายกายสบายใจของทุกฝ่าย

ก. การครองตน มีองค์ประกอบ 4 ประการ

(1) ทมะ คือการฝึกใจตนเองอยู่เสมอ เริ่มต้นด้วยการฝึกการลดละกิเลส อันมีโลภ โกรธ หลง ฝึกใจให้เกิดโพธิสัตว์ธรรม และพรหมวิหารธรรม ดังกล่าวแล้วข้างต้น

(2) ลดอัตตาของหมอลงให้เหลือน้อยที่สุด หรือให้หมดไป หากหมอมืออึดตามากเท่าไร หมอก็จะเรียนรู้ได้น้อยลงเท่านั้น

ยิ่งหมอมืออึดตามากเท่าไร หมอก็จะมีเพื่อนหรือกัลยาณมิตรน้อยลงเท่านั้น

อัตตาเหลือน้อยเท่าไร เรียนรู้ได้มากเท่านั้น

อัตตาเหลือน้อยเท่าไร มิตรแท้ก็มากขึ้นเท่านั้น

(3) หมอต้อมต้องเป็นคนอ่อนน้อม ถ่อมตัว สุภาพ สื่อสารกับผู้อื่นได้เหมาะสมในทุกสภาวะ

(4) หมอต้อมต้องเปิดใจให้กว้าง เพื่อเรียนรู้สรรพสิ่งอยู่ตลอดเวลา จากทุกสถานการณ์และจากทุกคน

ข. การครองคน มีองค์ประกอบ 4 ประการ

(1) รู้-รัก-สามัคคี

รู้ : ทำความรู้จักกับเพื่อนร่วมงานให้ละเอียดลึกซึ้ง เพื่อเกิดความเข้าใจและเห็นใจทุกคน

รัก : มองกันในแง่ดี ด้วยความเข้าใจ ด้วยความรักและศรัทธา

สามัคคี : ต้องเข้าใจว่าการงานจะสำเร็จลงได้ก็ด้วยความสามัคคี
พร้อมเพรียงของทุกฝ่าย

(2) มีน้ำใจเสมอ ให้โดยไม่หวังสิ่งใดตอบแทน

(3) มองโลกในแง่ดี มองคนในแง่ดี

(4) เปลี่ยนเพื่อนร่วมงานจาก“คนธรรมดา” ให้เป็น“เทวดา” ให้
เขาเก่งขึ้นและดีขึ้น ตามศักยภาพเต็มที่ของเขา

ค. การครองงาน มีองค์ประกอบ 4 ประการ

(1) มีฉันทะ คือ เห็นคุณค่า คุณประโยชน์ในงาน

(2) เรียนรู้ทุกขั้นตอนของงาน ตั้งแต่ต้นจนจบปลาย

(3) ปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นเสมอ

(4) ต้อง “คิด-สั่ง-และตรวจตรา” ให้ครบวงจรงาน จนงานแล้วเสร็จ
สมบูรณ์

บทที่ 4

ทศพิธเวชธรรม

ทศพิธเวชธรรม หมายถึง ธรรมสิบประการสำหรับคุณหมอ ประยุกต์มาจากทศพิธราชธรรม หรือธรรมสิบประการสำหรับผู้เป็นประมุข ทศพิธราชธรรม ประกอบด้วย

1. ทาน : การให้
2. ศีล : การรักษากาย วาจา ให้เรียบร้อย
3. บริจาค : ความเสียสละ
4. อาชชวะ : ความซื่อตรง
5. มัททวะ : ความอ่อนโยน
6. ตบะ : การข่มกิเลส
7. อักโกธะ : ความไม่โกรธ
8. อวิหิงสา : ความไม่เบียดเบียน
9. ขันติ : ความอดทน
10. อวิโรธนะ : ความไม่คลาดจากธรรม

1. ทาน = การให้ หมายถึง การให้สิ่งของวัตถุภายนอกกาย ให้โดยมีผู้รับ ให้แล้วเกิดผลผูกพัน แต่เป็นการให้เพื่อสร้างสรรค์ประโยชน์ และความสงบสุขแก่ผู้รับ และแก่ส่วนรวม

หมอจึงควรเป็นผู้ให้ด้วยความบริสุทธิ์ใจ หมอให้โดยไม่หวังผลตอบแทน
จะเกิดความอึดใจทั้งผู้ให้และผู้รับ

2. ศีล : การรักษากาย วาจา ให้เรียบร้อย

ศีล แปลว่าภาวะปกติ ไม่มีอะไรวุ่นวาย

การปฏิบัติตามศีลจะเกิดความปกติรอบด้านดังนี้

การรักษาศีลข้อ 1-2-3 จะทำให้เกิดความปกติทางกาย

การรักษาศีลข้อ 4 คือ ความปกติทางวาจา

การรักษาศีลข้อ 5 คือ การปฏิบัติให้ใจปกติ มีสติตลอดเวลา

หมอจึงควรถือศีล 5 อย่างเคร่งครัด ดังนี้

ศีลข้อ 1 : ไม่ทำร้ายร่างกาย ไม่ฆ่าชีวิตผู้อื่น

ศีลข้อ 2 : ไม่ลักขโมยทรัพย์สินผู้อื่น ไม่ฉ้อราษฎร์บังหลวง

ศีลข้อ 3 : ไม่ประพฤติผิดในกาม ในลูกเมียเขา

ศีลข้อ 4 : ไม่พูดเท็จ ไม่พูดส่อเสียด ไม่พูดคำหยาบ ไม่พูดเพ้อเจ้อ

ศีลข้อ 5 : ไม่เสพสุราหรือสิ่งเสพติดอื่น

3. บริจาค : ความเสียสละ

บริจาคเป็นความเสียสละ คือให้ทางจิตใจ ไม่ต้องมีผู้รับ ให้ในสิ่งที่ไม่ควร
มีอยู่ในจิตใจ เช่น

- บริจาคกิเลส คือ โลภ – โกรธ – หลง
- ขจัดสิ่งที่ถือว่าเป็นตัวกู – ของกู ออกไปจากจิตใจ
- ขจัดความเห็นแก่ตัว

หากหมอประพฤติได้ดังนี้ หมอจะกลายเป็นผู้เสียสละและทุ่มเทเพื่อผู้ป่วย และเพื่องานได้เต็มที่ ไปสู่ความหลุดพ้นโดยชอบทุกประการ ชีวิตและจิตใจของหมอจะเป็นอิสระ ไม่มีสิ่งใดมาพันนาการได้อีก

4. อาชชวะ = ความซื่อตรง

อาชชวะ หมายถึง ความซื่อตรงทั้งคำพูดและการกระทำ

ซื่อตรงต่อตนเอง มีความเป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์

ซื่อตรงต่อผู้อื่น เป็นคนเปิดเผยแก้แค้นแล้ว

ซื่อตรงต่อหน้าที่ คือทำหน้าที่ให้ถูกต้อง – พอเพียง

5. มัททวะ = ความอ่อนโยน

มัททวะแบ่งเป็นความอ่อนโยนภายในและความอ่อนโยนภายนอก

ความอ่อนโยนภายใน คือความอ่อนโยนของจิตใจ เป็นจิตที่ได้ฝึกอบรม (ทมะ) ดีแล้ว เป็นจิตที่พร้อมจะปฏิบัติหน้าที่ (กัมมนียะ) และสามารถปฏิบัติธรรมให้สูงยิ่งขึ้นไป

ความอ่อนโยนภายนอก คือ อ่อนโยนต่อบุคคล ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับสร้างสรรค์ความรัก ความสามัคคี

หมอจึงควรฝึกฝนจิตใจแห่งตนให้อ่อนโยน พร้อมทั้งจะปฏิบัติหน้าที่ ไม่เครียด แต่ผ่อนคลาย

หมอควรปฏิบัติต่อผู้ป่วยและผู้ที่เกี่ยวข้องด้วยความถ่อมตัว สุภาพและอ่อนโยน หมอไม่บังคับแสดงอารมณ์หรือกิริยาวาจาที่หยาบกระด้างต่อผู้ใด โดยเฉพาะผู้ป่วย ซึ่งเป็นผู้ต้องการความเห็นใจและความเข้าใจเป็นที่สุดจากหมอ

6. ตบะ = การข่มกิเลส

ตบะ คือการใช้ธรรมะเป็นไฟอันศักดิ์สิทธิ์เพื่อเผากิเลสความชั่วทั้งปวง เพื่อเผาอุปสรรคทั้งปวง และเผาศัตรูคือความเห็นแก่ตัว

หากหมอมีธรรมะ หรือไฟศักดิ์สิทธิ์ เผากิเลสความชั่วได้แล้ว หมอก็จะบังคับตัวเองได้และหมอจะทำงานที่ยากเพียงไรก็สำเร็จ

การข่มกิเลสหรือเผากิเลสแห่งตนได้ ต้องอาศัยธรรมะหลายข้อประสานกัน เช่น ปัญญา สมาธิ ขันติ วิริยะ เป็นต้น

7. อักโกธะ = ความไม่โกรธ

อักโกธะ คือ ความไม่กำเริบ หรือความไม่โกรธ

ความไม่โกรธจากภายใน คือ ไม่กลัดกลุ้มอยู่ภายในใจ

ความไม่โกรธจากภายนอก คือ ไม่ประทุษร้ายผู้อื่น

สาเหตุของความโกรธมีมากมาย หมอจึงควรระมัดระวังมิให้เหตุปัจจัยเกิดขึ้นในใจ จนควบคุมไม่อยู่กำเริบเป็นความโกรธ เป็นเหตุให้ทำร้ายตนเอง และที่สำคัญคือทำร้ายผู้อื่นโดยหมออาจจะมีหรือไม่มีเจตนาก็ได้

เหตุปัจจัยแห่งความโกรธ มีดังนี้

- (1) ไม่ได้สิ่งที่ถูกใจก็โกรธ
- (2) ได้สิ่งที่ไม่ถูกใจก็โกรธ
- (3) หวังมากเกินไป เมื่อไม่ได้ดังหวังก็โกรธ
- (4) ถือตัว ยกตัว เมื่อผู้อื่นไม่ช่วยยกก็โกรธ
- (5) ถูกขัด ถูกแย้ง เมื่อผู้อื่นไม่คล้อยตามก็โกรธ
- (6) หูเบา – ใจน้อย ทำให้โกรธง่าย

8. อวิหิงสา = ความไม่เบียดเบียน

มีภิกษุกล่าวไว้ว่า ความไม่เบียดเบียนนำความสุขมาให้

(1) ถ้าไม่เบียดเบียนตนเอง ตนเองก็มีความสุข

(2) ถ้าไม่เบียดเบียนผู้อื่น ผู้อื่นก็เป็นสุข

สุดท้ายถ้าทุกคนในโลกนี้ไม่เบียดเบียนกัน โลกนี้จะเต็มไปด้วยความสันติสุขที่ทุกคนเรียกหา

หมोजึงต้องไม่เบียดเบียนตนเอง และไม่เบียดเบียนผู้อื่น เพราะหน้าที่ของหมอมีหน้าที่บำบัดโรค บำบัดภัย มีหน้าที่นำประโยชน์และความสุขมาสู่โลกนี้

9. ขันติ = ความอดทน

ขันติ แปลว่า ความอดทน อดทนได้ รอคอยได้

หมอยังต้องอดทน อดทนต่อปัญหาอุปสรรคในการบำบัดรักษาผู้ป่วย อดทนต่อความไม่เข้าใจหรือความไม่ใส่ใจ อดทนต่อสิ่งที่คาดหวังมิได้เต็มที่ เมื่อหมอมีเจตนาดี มีความรู้ดี และได้ปฏิบัติทุกอย่างตามคุณภาพมาตรฐานแล้ว ความอดทนได้รอคอยได้ เพื่อเฝ้าคอยผลการบำบัดรักษาจึงเป็นคุณสมบัติที่สำคัญ

ความใจร้อน ความเร่งร้อน การข้ามขั้นตอนปฏิบัติมิได้ช่วยให้เร็วขึ้นหรือดีขึ้น ตรงข้ามอาจเกิดผลร้ายผลเสียก็ได้

ความอดทนได้ รอคอยได้ โดยไม่ปล่อยปละละเลยก็เป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จเช่นกัน

10. อวิโรธนะ = ความไม่คลาดจากธรรม

อวิโรธนะ หมายถึง ความไม่มีอะไรพิรุณ ปฏิบัติตามครรลองแห่งธรรม
ครบทุกประการ อันได้แก่

- (1) ความถูกต้องในความคิดเห็น (สัมมาทิฐิ)
- (2) ความถูกต้องในการตั้งความปรารถนา (สัมมาสังกัปปะ)
- (3) ความถูกต้องในการพูดจา (สัมมาวาจา คือพูดความจริง พูดให้
กำลังใจ พูดด้วยความไพเราะอ่อนหวาน และพูดสร้างสรรค์ให้เกิดความสามัคคี)
- (4) ความถูกต้องในการทำงาน (สัมมากัมมันตะ)
- (5) ความถูกต้องในการดำรงชีพ (สัมมาอาชีวะ ประกอบอาชีพด้วยความ
สุจริต ถูกกฎหมาย ถูกต้องตามหลักคุณธรรมและจริยธรรมของแพทย์)
- (6) ความถูกต้องในความ پاکเพียร (สัมมาวายามะ)
 - ก. เพียรเล็ก ลด ละ ความประพฤติชั่ว
 - ข. เพียรประพฤติดี
- (7) ความถูกต้องในการมีสติควบคุมตนเอง (สัมมาสติ)
- (8) ความถูกต้องในการมีจิตที่มั่นคง (สัมมาสมาธิ)
- (9) ความถูกต้องในเรื่องวิชาความรู้ทั้งหลาย (สัมมาญาณะ)
- (10) ความถูกต้องในความหลุดพ้นจากกิเลสความทุกข์ทั้งปวง
(สัมมาวิมุตติ)

ชีวิตหมอเป็นชีวิตที่มีคุณค่าสูงส่ง รับผิดชอบความมีสุขภาพดีของคนทั้ง
โลก ช่วยบำบัดรักษาเมื่อยามเขาเจ็บป่วย ช่วยฟื้นฟูวัยวะและร่างกายเมื่อเขา

หายป่วยหายไข้ เพื่อให้เขากลับไปใช้ชีวิตอย่างมีคุณภาพ หาทางป้องกันมิให้เขาได้รับภัยอันตรายจากโรคร้ายไข้เจ็บทั้งปวง และส่งเสริมให้ผู้คนที่ทั้งหลายปฏิบัติตนเพื่อมีสุขภาพดี มีชีวิตยืนยาว

ชีวิตหมอจึงเป็นชีวิตที่มีคุณค่าสูงส่ง ควรที่หมอทุกคนจะได้ใส่ใจพัฒนาตนเอง ทั้งศาสตร์และศิลป์ ทั้งคุณธรรมและจริยธรรม โดยเฉพาะจรรยาบรรณแพทย์ เพื่อให้หมอสามารถใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่าและสมบูรณ์ เป็นที่เคารพศรัทธาของคนทั่วไป

บทที่ 5

หมอชีวก โกมารภัจจ์*

เมื่อครั้งพุทธกาล พระนครราชคฤห์เป็นเมืองหลวงของแคว้นมคธ ชาวเมืองได้พร้อมใจกันเลือก “นางสาลาวดี” เป็นโสเภณีประจำเมือง (= นครโสเภณี แปลว่า หญิงงามเมือง หรือ หญิงผู้ยังเมืองให้งาม)

ต่อมาตั้งครรรค์และเมื่อคลอดเป็นเด็กชายก็ได้ไปทิ้งไว้ที่กองขยะ เจ้าชายอภัย (พระโอรสพระเจ้าพิมพิสาร) มาพบเข้า ตรัสถามมหาดเล็กว่า “ชีวิต ภาณ = ยังมีชีวิตอยู่หรือไม่?” มหาดเล็กตอบว่า “ชีวก = ยังเป็นอยู่”

เจ้าชายอภัยจึงรับมาเลี้ยงไว้และให้ชื่อว่า “ชีวก โกมารภัจจ์ = เด็กผู้ยังเป็นอยู่ อันเจ้าชายนามมาเลี้ยงไว้” เด็กชายชีวกเฉลียวฉลาด เมื่อเรียนจบศิลปวิทยา 18 แขนงในกรุงราชคฤห์แล้วจึงตัดสินใจไปเรียนวิชาการรักษาโรคที่สำนักตักกสิลา ตั้งอยู่ที่เมืองตักกสิลา เมืองหลวงของแคว้นคันธาระ อันเป็นที่รวมของแหล่งสรรพวิทยาการ เป็นศูนย์การเรียนรู้ของบรรดาพระกุมารและผู้มีทรัพย์ในสมัยนั้น

เมื่อเรียนจบเจ็ดปี อาจารย์บอกให้ชีวกถือเสียมเที่ยวเดินไปรอบเมืองตักกสิลาเป็นระยะทางอย่างน้อย 1 โยชน์ ให้มองหา – ขุดหาสิ่งใดหรือต้นไม้ใดที่นำมาประกอบยาได้ ชีวกกุมารเดินทางจนครบ 1 โยชน์ จึงกลับมารายงานอาจารย์ว่าตนไม่สามารถหาสิ่งทีนำมาประกอบยาได้ อาจารย์จึงให้ชีวกกุมารสำเร็จวิชาแพทยศาสตร์ เป็นหมอชีวกตั้งแต่นั้น

*หนังสือ “หมอชีวก โกมารภัจจ์” โดยทวี วรคุณ, พิมพ์ครั้งที่ 3, บริษัทสร้างสรรค์บุ๊คจำกัด, มิถุนายน 2551

หมอชีวกเก่งกล้าสามารถ รักษาโรคภัยให้แก่ผู้ยากไร้และผู้มีทรัพย์ ได้ถวายรักษาพระเจ้าพิมพิสารและพระราชวงศ์ จนมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้เป็นหมอหลวง

พระเจ้าพิมพิสารนอกจากจะโปรดเกล้าฯ ให้หมอชีวกเป็นหมอหลวงแล้ว ยังโปรดให้หมอชีวกถวายรักษาพระพุทธเจ้าและพระภิกษุสงฆ์ทั้งหลายด้วย หมอชีวกได้บวรณาคณเป็นพุทธมามกะถือพระพุทธ-พระธรรม-พระสงฆ์เป็นที่พึ่งที่เคารพบูชา และได้ถวายรักษาพระพุทธเจ้าอย่างใกล้ชิด ดังเช่น

(1) หมอชีวกถวายพระโอสถขับถ่ายแต่พระพุทธเจ้า และได้ทูลขอพระพุทธานุญาตให้พระภิกษุสงฆ์สามารถรับผ้าที่มีผู้นำมาถวายได้ (= คหบดีจีวร) นอกเหนือจากเดิมที่กำหนดให้สงฆ์ใช้ผ้าบังสุกุลเท่านั้น

ทรงมีพระพุทธานุญาตและรับสั่งว่า “ภิกษุใดปรารถนาถือแต่ผ้าบังสุกุล จงถือผ้าบังสุกุลต่อไป ภิกษุใดปรารถนารับคหบดีจีวร จงรับคหบดีจีวรได้ แต่ตถาคตสรรเสริญยินดีด้วยปัจจัยตามมีตามได้”

(2) หมอชีวก กราบทูลพระพุทธเจ้าให้ทรงห้ามไม่ให้รับผู้เป็นโรค 5 ชนิด ได้อุปสมบท ได้แก่ โรคเรื้อน โรคฝี โรคกลาก โรคมอคร่อ (วัณโรค) และโรคลมบ้าหมู (หมอชีวกไปพบคนไข้ซึ่งบวชเพื่อรักษาโรค พอหายโรคแล้วก็ขอสึกออกมาบวริโภคกามาต่อไป ตนเห็นว่าเช่นนี้ไม่สมควร ควรที่จะรักษาให้หายจากโรคแล้วจึงขอบวช) เมื่อพระพุทธเจ้าประทานพุทธานุญาตแล้วจึงเป็นธรรมเนียมว่าผู้ขอบวชต้องตอบให้ชัดเจนต่อพระสังฆกรรมการอุปสมบทว่าตนไม่ได้เป็นโรคใดโรคหนึ่งในโรคทั้ง 5 นั้น

(3) หมอชีวกถวายการรักษาบาดแผลจากพระโลหิตห่อขึ้นที่พระบาทของพระพุทธเจ้า เหตุเกิดเพราะพระเทวทัตคิดลอบปลงพระชนม์พระพุทธเจ้า จึงกลิ้งหินก้อนใหญ่ให้หล่นทับที่เชิงเขาคิณณภูม ระหว่างที่พระพุทธองค์เสด็จจงกรมอยู่

(4) หมอชีวกได้สร้างพระอารามที่ประทับถวายพระพุทธเจ้าและพระสงฆ์สาวกที่สวนมะม่วงของตน ณ กรุงราชคฤห์ เรียกชื่อว่า “ชีวกัมพวัน” = สวนมะม่วงของหมอชีวกที่ได้ถวายเป็นพระอารามหรือวัด

(5) หมอชีวก กราบพูลถามพระพุทธเจ้าเรื่องคุณสมบัติของอุบาสก (+ อุบาสิกาด้วย)

พระพุทธเจ้าทรงตอบว่า (1) อุบาสกต้องเป็นผู้มีศีล คือ งดเว้นจากปาณาติบาต งดเว้นจากมุสาวาท และงดเว้นจากการดื่มน้ำเมาอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท (2) อุบาสก (+ อุบาสิกา) ต้องชักชวนผู้อื่นให้ถึงพร้อมด้วยศีลเช่นตน

(6) พระพุทธเจ้าทรงยกย่องหมอชีวกว่าหมอชีวกเป็นหนึ่งในบรรดาอุบาสกบริษัทที่ปลงใจเชื่อในพระรัตนตรัย ได้เห็นอมตะธรรมและทำให้แจ้งซึ่งอมตะธรรม ประกอบด้วยธรรม 6 ประการคือ

1. ความเลื่อมใสอันไม่หวั่นไหวในพระพุทธเจ้า
2. ความเลื่อมใสอันไม่หวั่นไหวในพระธรรม
3. ความเลื่อมใสอันไม่หวั่นไหวในพระสงฆ์
4. มีอริยศีล

5. มีอริยญาณ

6. มีอริยวิมุตติ

(7) หมอซีวกเป็นผู้มีสติปัญญารอบคอบ เฉลียวฉลาด กล่าวใช้สติปัญญาของตนตัดสินใจในเรื่องที่จำต้องทำ มีประวัติการทำงานดีเด่นหลายเรื่อง เป็นผู้มีกตัญญูกตเวทีเป็นเลิศ ไม่ลืมนิคุณ ไม่ละเลยการตอบแทนคุณต่อผู้มีคุณแก่ตน

บทที่ 6

หมอคง ถาวรเวช*

หมอคง ถาวรเวช เกิดเมื่อ พ.ศ. 2396

หมอคงเคยเป็นศิษย์ของพระยาประเสริฐศาสตร์ธำรง (หมอหนู วรกิจพิศาล) ซึ่งเป็นแพทย์ใหญ่ฝ่ายการแพทย์แผนไทยที่โรงศิริราชพยาบาลดังปรากฏข้อมูลดังต่อไปนี้

เมื่อวันที่ 26 เมษายน พ.ศ. 2431 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เสด็จพระราชดำเนินมาทรงเปิดโรงพยาบาลศิริราช โปรดเกล้าฯ ให้พระเจ้าอนันตยศ พระองค์เจ้าศรีเสาวภาคย์เป็นอธิบดีกรมพยาบาลและผู้จัดการโรงศิริราชพยาบาล

พระองค์เจ้าศรีเสาวภาคย์จึงเชิญพระยาประเสริฐศาสตร์ธำรง (หนู) มาเป็นแพทย์ใหญ่ โดยนำลูกศิษย์มาเป็นแพทย์รองสองคนคือ หมอคง และหมอนิ่ม

ถึง พ.ศ. 2433 มีพระบรมราชานุญาตให้ตั้งโรงเรียนสอนแพทย์ขึ้นเป็นครั้งแรก เรียกโรงเรียนแพทยากร มีนายแพทย์ยอร์ช บี. แมคฟาลแลนด์ เป็นครูใหญ่ฝ่ายแพทย์ตะวันตก และหม่อมเจ้าเจ๊กทินกร เป็นครูใหญ่ฝ่ายแพทย์แผนไทย มีนักเรียนแพทย์รุ่นแรก 15 คน

*หนังสือ “บูรพาจารย์และผู้มีคุณูปการต่อการแพทย์แผนไทย” สถาบันการแพทย์แผนไทย กระทรวงสาธารณสุข โดย นพ.วิชัย โชควิวัฒน์ และพวก

ครั้นถึงปี พ.ศ. 2443 มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ เปลี่ยนชื่อโรงเรียนสอนแพทย์แห่งนี้ว่า โรงเรียนราชแพทยาลัย (Royal Medical College) มีความหมายว่าโรงเรียนแพทย์แห่งนี้เป็นโรงเรียนแพทย์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

อย่างไรก็ดี การสอนวิชาการแพทย์แผนไทยถูกยกเลิกไปเมื่อ พ.ศ. 2458

หลังจากการก่อตั้งศิริราชพยาบาล กิจการของโรงพยาบาลได้รับความนิยมนมากขึ้น กรมพยาบาลจึงจัดตั้งโรงพยาบาลเพิ่มที่ปากคลองสาน ตั้งเป็นโรงพยาบาลคนเสียจริต และตั้งโรงพยาบาลสามัญที่ริมคลองหน้าวังบูรพาภิรมย์จึงให้ชื่อว่าโรงพยาบาลบูรพา และโรงพยาบาลอย่างฝรั่งที่ปากถนนสีลม ต่อถนนเจริญกรุง ให้ชื่อว่าโรงพยาบาลเทพศิรินทร์

ประมาณ พ.ศ. 2436 หมอคงได้ย้ายมาอยู่ที่โรงพยาบาลบูรพา และได้รับบรรดาศักดิ์เป็นขุนประสารเวชสิทธิ ทำหน้าที่ทั้งเป็นหมอหลวง (รักษาในวังหลวง) หมอประจำโรงพยาบาล และหมอเชลยศักดิ์ (รักษาชาวบ้าน)

หมอคงใช้วิชาความรู้แพทย์สมัยใหม่ผสมผสานกับความรู้ตามตำรับไทยที่ได้ศึกษาเล่าเรียนมาแต่เดิมปรับปรุงแผนการใช้ยารักษาคนไข้จนเกิดผลดี ทำให้หมอคงเป็นหมอที่มีชื่อเสียงมากในสมัยนั้น

ต่อมาได้เลื่อนบรรดาศักดิ์โดยลำดับจนเป็นพระยาพิศณุประสาทเวช

พ.ศ. 2449 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดให้หมอคงไปจัดการระงับโรคระบาดกาฬโรคแถบจังหวัดลพบุรีและนครราชสีมา

พระยาพิศณุประสาทเวชได้รวบรวมพระคัมภีร์แพทย์และเรียบเรียงขึ้นใหม่ เป็นการชำระคัมภีร์แพทย์ในหอพระสมุดวชิรญาณ รวมพิมพ์เผยแพร่

เมื่อ พ.ศ. 2450 ชื่อ “แพทยศาสตร์สงเคราะห์ฉบับหลวง” จัดเป็นตำราแพทย์ ที่ถูกต้องสมบูรณ์ที่สุดและได้รับความนิยมต่อเนื่องตลอดมา นอกจากนี้ท่าน ยังได้พิมพ์ตำราเรียนวิชาแพทย์ชื่อ “เวชศึกษา” พิมพ์เผยแพร่ปี พ.ศ. 2451 เพื่อใช้สอนนักเรียนแพทย์ในขณะนั้น

ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระยาพิศณุ-ประสาธเวช ได้มีโอกาสรับราชการเป็นแพทย์หลวงประจำพระองค์ และได้ รับพระราชทานนามสกุลให้เป็นต้นสกุล “ถาวรเวช”

ในหนังสือนครสงเคราะห์ประจำพุทธศักราช 2457 บันทึกไว้ว่า พระยา พิศณุประสาธเวช เป็น **อำมาตย์โท** สังกัดกระทรวงมหาดไทย ถึงแก่อนิจกรรม ด้วยโรคชรา เมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2457 สิริรวมอายุได้ 61 ปี

แพทยาลังการ : คุณธรรมสำหรับแพทย์

แพทยาลังการคือ หลักคุณธรรมสำหรับแพทย์ที่ท่านได้รวบรวมขึ้น เผยแพร่ เป็นหลักในการครองตนและหลักการปฏิบัติของแพทย์ต่อผู้ป่วย ที่ท่านเขียนขึ้นเมื่อร้อยปีก่อน แต่ก็ยังคงเป็นประโยชน์สำหรับแพทย์ในปัจจุบัน มีทั้งสิ้น 12 ข้อ (ภาษาเดิมของหมอคง) ดังนี้

1. มีเมตตาต่อผู้ป่วย

ด้วยผู้ป่วยมีความทุกข์เวทนาคิดหวังที่จะเอาหมอเป็นที่พึ่ง หมอไปถึงก็ ดีใจอยากฟังคำอธิบายของหมอที่จะช่วยเป็นธุระชี้แจงอาการโรคของตน

ถ้าหมอนั้นเป็นผู้มีเมตตาปรานีให้ผู้ป่วยเป็นที่ชื่นชมยินดีแล้ว ความสุข โสมนัสก็จะบังเกิดมีแก่ผู้ป่วย เป็นทางที่จะบรรเทาไข้ใจให้หมดหรือน้อยลงไปได้ และจะเชื่อฟังถ้อยคำของหมอผู้นั้นด้วย

2. ไม่เห็นแก่ลาภ

ถ้าหมอเป็นคนมีความโลภเห็นแก่ลาภ ไข่พอจะหายได้ในไม่ช้าวัน แก่ถึง
หนองเหนียวไว้ให้หายช้า

หรือไข่เป็นอย่างไม่น่าตกอกตกใจ ก็บอกไปเสียอย่างหนึ่ง เพื่อให้เจ้าของ
ไข่ตกใจ

หรือคิดอุบาย แต่จะได้ค่ายา ค่าป่วยการให้มากด้วยประการใดๆ

เล่าห์ประการหนึ่งว่าจะทำนาค้าขายบนหลังผู้ป่วย เอามั่งมีเสียทีเดียว
ไม่คิดเผื่อที่จะให้ความสุขแก่เพื่อนบ้านฐานถิ่น ฉะนั้นแล้วใครเล่าจะเคารพ
นับถือ

เพราะฉะนั้น หมอจึงควรเป็นคนไม่เห็นแก่ลาภ

3. ไม่เป็นคนโอ้อวด

ผู้ที่แสดงถ้อยคำโอ้อวดให้เกินกว่าความรู้ของตนเขาเรียกว่าเป็น
หมอซากปุ ย่อมเป็นข้อหมิ่นประมาทของคนทั้งหลาย

4. ไม่ปิดบังความเขลาของตนไว้

ถ้าไปพบปะคนไข้ที่ตนไม่เคยรักษา หรือความรู้ของตนไม่เพียงพอที่จะ
รักษาได้ ก็พึงให้เจ้าของไข่เขารู้เสียแต่ต้นมือ เพื่อเขาจะได้ไปหาหมออื่นรักษา

ถ้าจะให้ดี ตนรู้ว่าใครรักษาได้ บอกแนะนำเขาด้วย

5. ไม่ปิดบังความดีของผู้อื่น

เมื่อได้ยินได้ฟังเขาสรรเสริญคุณวิชาของผู้อื่นควรทำอภัยยศชื่นชม
สรรเสริญตาม

เมื่อผู้นั้นทราบอภัยของเราดังนี้ ย่อมมีจิตรักใคร่ จะเป็นมิตรกับ
เราบ้าง

6. ไม่หวงกันลาภผู้อื่น

เมื่อตนเป็นหมอไปรักษาไข้ เห็นแล้วว่าแต่ลำพังผู้เดียวจะทำการไม่ถนัด
ควรหาผู้อื่นที่มีความรู้มาช่วย เช่นตนเป็นหมอยาจะต้องหาหมอนวดมาอีกทาง
หนึ่ง แต่ครั้งจะให้ไปเป็นเช่นนั้นก็กลัวว่าลาภที่ตนจะได้นั้นต้องแบ่งส่วนให้ผู้อื่นไป
เสีย นี่เป็นข้อที่ทำอันตรายให้แก่คนไข้

หมอไม่ควรคิดเช่นนั้น

7. ไม่ลู่อ่านาญและอคติทั้ง 4

ฉันทาคติ คือ ความรักใคร่พอใจ

โทสาคติ คือ ความโกรธ

ภยาคติ คือ ความกลัว

โมหาคติ คือ ความหลง

8. ไม่หวั่นไหวด้วยโลกธรรม

ลาภผลที่จะได้หรือไม่ได้ไม่มีก็ดี

ความนิทา ความสรรเสริญก็ดี

มีศักดิ์ศรีก็ดี หรือปราศจากศักดิ์ศรีก็ดี

ความทุกข์ความสุขเหล่านี้มาถึงตน ก็ให้มีอภัยทัยหนักแน่น มัธยัสถ์
เป็นปานกลาง ไม่ทำความกระวนกระวาย ขวนขวาย ยินดียินร้ายเดือดร้อน
รำคาญ

9. มีฮีโร่ติดปั๊วะ

ละอายสะดุ้งกลัวต่อบาป

ละเว้นจากวิหิงสาพยาบาล อาฆาตเวรต่อบุคคลอื่น

10. ไม่เป็นคนเกียจคร้านและมั่งง่าย

ตั้งใจอุทิศสละทำการรักษาพยาบาลไข้โดยเต็มกำลัง ใช้ปัญญาพินิจพิจารณาโดยถี่ถ้วน

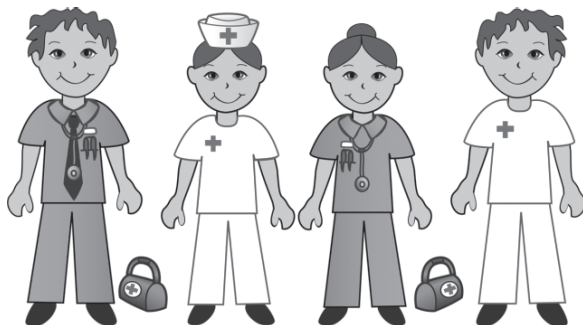
สิ่งที่ยังไม่รู้ก็หมั่นศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ใส่ตน

11. มีโยนิโสমনะสีการ

- ตริตรงในใจให้แยบคาย
- จะตรวจอาการโรคก็ตรวจด้วยความพินิจพิเคราะห์เหตุผลโดยรอบ

12. ไม่เป็นคนมีสันดานประกอบด้วยความมัวเมา เป็นต้นว่า

- เสพสุรา
- สุกัญชายาฝิ่น
- ระวังหลงไปในการพนันต่างๆ

สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก

พระราชประวัติ

สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก ประสูติใน
พระบรมมหาราชวัง เมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2434

ทรงเป็นพระราชโอรสองค์ที่ 69 ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า
เจ้าอยู่หัว (ร.5) และองค์ที่ 7 ในสมเด็จพระศรีสวรินทิราบรมราชเทวี
พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า

ทรงเป็นพระราชบิดาในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล
(ร.8) และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช (ร.9)

ทรงได้รับการศึกษาในสาขาสาธารณสุขและสาขาแพทยศาสตร์จาก
มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ประเทศสหรัฐอเมริกา

หลังจากทรงสำเร็จการศึกษาวิชาแพทย์ เสด็จกลับประเทศไทย ถึงท่าเรือ
วัดพระยาไกรเมื่อวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2471 (สมัยนั้นวันที่ 1 เมษายน คือ
วันขึ้นศกใหม่)

เดือนเมษายน พ.ศ. 2472 เสด็จไปที่เชียงใหม่ ประทับที่บ้านของ
นายแพทย์อ.ซี.คอร์ท ผู้อำนวยการโรงพยาบาลแมคคอร์มิค ทรงปฏิบัติหน้าที่

* หนังสือ "วันมหิดล 24 กันยายน" จัดพิมพ์โดยโรงพยาบาลขอนแก่น 1 กันยายน 2547

แพทย์ประจำบ้านในโรงพยาบาลแห่งนั้นอยู่เพียงสามสัปดาห์ (1-18 พฤษภาคม พ.ศ. 2472) ด้วยพระจริยวัตรอันงดงาม ไม่ถือพระองค์ ชาวเชียงใหม่จึงเรียกขานพระองค์ว่า “หมอเจ้าฟ้า”

หลังจากเสด็จกลับถึงกรุงเทพฯ และก่อนเสด็จกลับเชียงใหม่ ทรงพระประชวรอยู่นาน 4 เดือน ก็สิ้นพระชนม์เมื่อวันที่ 24 กันยายน พ.ศ. 2472 ที่วังสระปทุม รวมพระชนมายุ 37 ปี 8 เดือน 23 วัน

พระราชกรณียกิจโดยย่อ

1. ทรงเป็นผู้แทนรัฐบาลสยาม ทำความตกลงกับมูลนิธิร็อกกี้เฟลเลอร์ ในการปรับปรุงการศึกษาแพทย์ของสยาม
2. ประทานทุนการศึกษาด้วยพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ให้แพทย์และพยาบาล
3. ประทานทุนสร้างตึกมหิตลบำรุง
4. ทรงซื้อโรงเรียนกุลสตรีวังหลัง (ซึ่งย้ายไปตั้งที่ใหม่แล้ว) และประทานเงินซ่อมแซมให้เป็นโรงเรียนพยาบาล และที่พักรักษาพยาบาลศิริราช
5. ประทานเงินสำหรับจ้างพยาบาลชาวต่างประเทศมาช่วยสอนและปรับปรุงโรงเรียนพยาบาล
6. ประทานเงินตั้งกองทุนสอนและค้นคว้า
7. ประทานเงินแก่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเพื่อพัฒนาอาจารย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ และจัดตั้งกองทุน “พระราชมรดก”
8. ทรงหาทุนสำหรับศิริราชเพื่อสร้างอาคารหอพัก
9. พระราชกรณียกิจในการปรับปรุงโรงพยาบาลอื่นๆ เช่น โรงพยาบาลวชิรพยาบาล โรงพยาบาลแมคคอร์มิค โรงพยาบาลสงขลา

10. พระราชกรณียกิจในการปรับปรุงการสาธารณสุข
11. พระราชกรณียกิจเกี่ยวกับวิชาแพทย์และวิชาที่เกี่ยวข้อง เช่น
 - ทรงสนับสนุนให้รับนิสิตแพทย์หญิง
 - ทรงให้ทุนการศึกษาทันตแพทย์
12. พระราชกรณียกิจต่อการศึกษาวิชาอื่นๆ
 - ประทานทุนให้โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัยจ้างครูชาวต่างประเทศ
 - ประทานทุนให้กรมประมงส่งคนไปเรียนวิชาประมง 3 คน

พระราชปณิธาน : จากบทสัมภาษณ์ที่ทรงประทานสัมภาษณ์แก่มหาสารนิพนธ์ The New York Times เมื่อวันที่ 25 กันยายน 2459 ระหว่างทรงศึกษาวิชาแพทย์ที่มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด

“แม้ว่าข้าพเจ้าจะไม่มีโอกาสขึ้นครองราชย์ แต่นั่นก็ได้เป็นสิ่งที่ข้าพเจ้ากังวลใจ เพราะความมุ่งมั่นของข้าพเจ้าคือ การดำรงชีพอยู่อย่างทรงคุณค่า

ข้าพเจ้าอาจมีชีวิตอยู่อย่างสะดวกสบาย สมพระเกียรติในฐานะพระอนุชาของพระมหากษัตริย์ ข้าพเจ้าคิดว่าข้าพเจ้าสมควรได้รับการยกย่องเพราะว่าข้าพเจ้าเป็นพระอนุชาของพระมหากษัตริย์เท่านั้น

หากข้าพเจ้าจะได้รับการยกย่องเชิดชู ข้าพเจ้าก็หวังว่าจะเป็นเพราะเกียรติของข้าพเจ้าเอง นั่นคือ การอุทิศตนเพื่อทำประโยชน์ให้กับประชาชนและบ้านเมืองสยาม”

สวรรคต วันที่ 24 กันยายน พ.ศ. 2472 พระชนมายุ 37 ปี 8 เดือน 23 วัน

คำราชสดุดี ศาสตราจารย์นายแพทย์ A.G.Ellis อดีตคณบดีคณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล เป็นผู้มีโอกาสร่วมงานกับสมเด็จพระบรมราชชนกอยู่นานถึง 9 ปี ในระหว่างการพัฒนาหลักสูตร และการเรียนการสอนวิชาแพทย์ ได้เขียนคำ ราชสดุดีถึงพระองค์ท่านดังนี้

“เราได้รับมรดก คือผลสำเร็จที่พระองค์ท่านทรงประกอบไว้ และเราได้ รับความทรงจำอันประเสริฐในบุคคลซึ่งทรงลักษณะอันเป็นที่ดูดีมีใจแก่ ทั่วๆ คนที่ได้ทำการติดต่อกับพระองค์ท่าน

การที่พระองค์ท่านทรงอุปถัมภ์ในโลกลี้มนั้น ทำให้โลกนี้ดีขึ้นเป็นแน่แท้”

สมเด็จพระบรมราชชนกทรงรับเป็นอาจารย์สอนนักเรียนแพทย์ในรุ่นแรกๆ และได้ประทานพระราโชวาทในโอกาสต่างๆ ทั้งแก่นักเรียนแพทย์และนักเรียนทุนส่วนพระองค์

พระราโชวาทเหล่านี้ได้รับการเผยแพร่และอ้างถึงมาแล้ว ด้วยคุณค่าที่แพทย์รุ่นหลังควรจักได้ศึกษาใคร่ครวญและนำไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลดีทั้งต่อตนเอง ต่อผู้ป่วย และต่อประเทศชาติบ้านเมือง จึงเห็นควรให้นำมาจดจารให้ปรากฏในที่นี้ด้วย

1. ฉันไม่ต้องการให้พวกเธอมีความรู้ทางการแพทย์อย่างเดียว

ฉันต้องการให้พวกเธอเป็นบุคคลที่ถึงพร้อมแล้ว

I don't want you to be only a doctor.

But I also want you to be a man.

พระราชดำรัสของ

สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก

พระราชทานในวโรกาสเปิดการศึกษาเวชนิสิต รุ่น 2471

๙๐-----๙๑

2. หมายความว่าฉันต้องการให้พวกเธอเป็นทั้งนายแพทย์
และเป็นผู้ที่อยู่ในสังคมมีศีลธรรมอันดีด้วย
จึงสามารถทำประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติได้

อ้างอิงมาจาก พ.บุญนิยม

“สมเด็จพระราชบิดา เจ้าฟ้ามหิตล ออกุศลเดชกรมหลวงสงขลานครินทร์”

อนุสรณ์การรับพระราชทานปริญญาบัตรเวชบัณฑิต

รุ่น 2473 ครบ 25 ปี หน้า 7

๐-----๐

3. อาชีพแพทย์นั้นมีเกียรติ แพทย์ที่ดีจะไม่ร่ำรวย แต่ไม่อดตาย
ถ้าใครอยากร่ำรวยก็ควรเป็นอย่างอื่น ไม่ใช่แพทย์
อาชีพแพทย์นั้นจำต้องยึดมั่นในอุดมคติเมตตากรุณาคุณ

พระราโชวาทของ

สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร ออกุศลเดชวิกรม พระบรมราชชนก

พระราชทานแก่แพทย์รุ่น 2472 เมื่อสมัยเป็นนิสิตใหม่ๆ

๐-----๐

4. ขอให้ถือประโยชน์ส่วนตัวเป็นที่สอง
ประโยชน์ของเพื่อนมนุษย์เป็นกิจที่หนึ่ง
ลาภทรัพย์และเกียรติยศจะตกมาแก่ท่านเอง
ถ้าท่านทรงธรรมะแห่งอาชีพไว้ให้บริสุทธิ์

จากลายพระหัตถ์ของ

สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก
ถึงนายสวัสดิ์ แดงสว่าง (ศาสตราจารย์ นายแพทย์สวัสดิ์ แดงสว่าง)

๕๐-----๑๔

5. ความสำเร็จที่แท้มิใช่อยู่ที่การเรียนรู้เท่านั้น
แต่อยู่ที่ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้นั้น
ให้เกิดประโยชน์แก่มวลมนุษยชาติ

True success is not in the learning,
but in its application to the benefit of mankind.

จากสมุดบันทึกวิชาวิทยาคติของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดช
วิกรม พระบรมราชชนก

๕๐-----๑๔

6. การเรียนจบหลักสูตรการแพทย์ที่กำหนดให้ นั้น ไม่ได้หมายความว่านักเรียนได้เรียนรู้จบหมดด้านการแพทย์ การรับปริญญาบัตรเป็นเพียงก้าวหนึ่งเท่านั้น คือแสดงว่านักเรียนได้เรียนจบการฝึกทางทฤษฎี และอยู่ในฐานะเหมาะที่จะออกไปรับผิดชอบทางการปฏิบัติโดยลำพัง เกี่ยวกับปัญหาการป่วยไข้ ซึ่งจะเป็นการศึกษาที่ต่อเนื่อง เป็นแต่เป็นคนละแบบ การที่จะเป็นแพทย์ที่ก้าวหน้าต่อไปได้ แพทย์ที่สำเร็จจะต้องยึดอยู่เสมอว่าจะต้องเป็นนักศึกษาอยู่ตลอดชีวิตของอาชีพ

จากลายพระหัตถ์ของ

สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก

ถึง Professor A.G. Ellis

๙-----๙

7. พวกเธอทั้งหลาย การเล่นนั้นเป็นของดี
การเรียนนั้นก็เป็นของดีและสำคัญ
แต่การจะให้ดีกว่านั้นคือคนที่เรียนก็ดีและเล่นก็ดียด้วย

พระราโชวาทของ

สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก

ถึงนิสิตแพทย์ที่ละทิ้งการเรียนไปเล่นสนุก

๙-----๙

8. เรื่องตำแหน่งการงานนี้ก็เหมือนหมวก

จะหาหมวกให้เหมาะกับหัวคนนั้นคงไม่ยาก

แต่เรื่องที่จะหาหัวคนมาให้เหมาะกับหมวกนี้ซียากนักหนา

จากลายพระหัตถ์ของ

สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนกถึงพระสนธิ

๕๐-----๕๑

9. เมืองเรายังไม่มีอะไรเลย พวกเราต้องรู้ไว้ เมื่อเราเรียนสำเร็จ
แล้ว ควรพยายามคิดค้นทางวิชาการให้กว้างขวางขึ้นจะได้เทียบ
เคียงกับต่างประเทศเขาบ้าง ถ้ายังไม่รู้จะทำอะไรใหม่ก็ให้ศึกษา
สิ่งทีธรรมดา ให้รู้ว่าคนไทยเรานั้นมีอะไรเป็นธรรมดาซึ่งเป็น
มาตรฐาน

สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก

รับสั่งกับนักเรียนแพทย์

๕๐-----๕๑

10. หม่อมฉันรู้สึกอยู่ตลอดเวลาว่า การสาธารณสุขนั้นเป็นการสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งเป็นเครื่องบำรุงกำลังของชาติไทย และเป็นสาธารณประโยชน์แก่มนุษยชาติทั่วไปด้วย เพราะฉะนั้นเมื่อมีโอกาสอันใดซึ่งหม่อมฉันพอที่จะช่วยออกกำลังกายและสติปัญญา หรือทรัพย์ อันเป็นผลที่จะทะนุบำรุงให้การนั้นเจริญขึ้นแล้ว หม่อมฉันยินดีปฏิบัติเสมอ

จากลายพระหัตถ์

ของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก
กราบทูลพระเจ้าน้องยาเธอ กรมขุนชัยนาทนเรนทร อธิบดีกรมสาธารณสุข

๕๐-----๕๑

11. ฉันได้ทำงานสำเร็จไว้อย่างหนึ่งคือมูลนิธิร็อกกี้เฟลเลอร์เขาจะอุดหนุนให้เงินรัฐบาลไทยขยายกิจการแพทย์ในประเทศไทย แต่รัฐบาลไทยจะต้องประสานกับเขาเป็นข้อสัญญาผูกพัน โดยรัฐบาลไทยจะต้องออกเงินสมทบด้วย มิฉะนั้นราษฎรจะเข้าใจว่าเป็นโรงพยาบาลฝรั่งไปหมด แล้วก็ทำไม่สำเร็จด้วยซึ่งเขาได้เห็นจากประเทศจีนแล้ว...ฉันหนักใจที่รัฐบาลจะไม่มีเงินในการก่อสร้างตึกต่างๆ ตามสัญญาได้

จากสุนทรพจน์ ในวันมหิดล พ.ศ. 2505 โดย พลตรีพระศักดา พลรักษ์

๕๐-----๕๑

วันที่ 4 กุมภาพันธ์ พุทธศักราช 2471

แจ้งความมายัง

ท่านสภานายกและสมาชิกสโมสรแพทย์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ในขณะที่มีการเลี้ยงดู ณ สโมสรแพทย์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หลวงเฉลิมคัมภีร์เวชช์ได้ขอให้ข้าพเจ้ากล่าววาทะ แต่ข้าพเจ้ามิได้รับเพราะ รู้สึกว่าเสียงอ่อน จะส่งไปไม่ถึงสมุสนามไม่ได้ จึงเกรงว่าจะลำบากแก่ผู้ฟัง และเสียเวลา ด้วยเหตุนี้ข้าพเจ้าขอถือโอกาสอันนี้แสดงความยินดีที่ได้ไปพบกับท่านทั้งหลาย และขอขอบใจท่านที่ได้มีใจอารีเชิญข้าพเจ้าไปร่วมสมาคมเลี้ยงดู แข็งแรง ทำให้เกิดความระลึกถึงด้วยความภาคภูมิใจว่าข้าพเจ้าก็ได้เกียรติยศเป็นภราดรแพทย์ผู้หนึ่งในคณะของท่าน

แพทยวิทยานิพนธ์กันกับดาราศาสตร์หรือวิชาคำนวณ ทั้งสองอย่างนี้เป็นวิทยาศาสตร์แม่นยำคำนวณได้ถึง วัน ยาม นาที วินาที และตัวเลขถึง 0,000,000.01 มีคิดรวางน้หนักกับอามะอย่างแน่ๆ ส่วนวิชาแพทยนั้นเป็นวิชาแม่นยำแต่บางส่วน แต่เป็นทั้งวิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์ด้วย เหตุนี้ผู้ที่ประกอบโรคศิลป์ นอกจากที่จะเป็นนักวิทยาศาสตร์ จึงยังต้องบริบูรณ์ด้วยคุณลักษณะอื่นอีกหลายประการจึงจะเป็นผู้ทำการสำเร็จได้

คุณลักษณะสำหรับการแพทย์นั้น คือความเชื่อถือไว้วางใจ

1. ท่านต้องมีความเชื่อในความสามารถของตนเองคือ ความมั่นใจ
2. ท่านต้องมีความไว้วางใจระหว่างแพทย์กับตนเองคือ ความเป็นปึกแผ่น
3. ท่านต้องได้รับความเชื่อถือจากคนไข้ของท่านคือ ความไว้วางใจของ
คณะชน

คุณสมบัติสามประการนี้เป็นอาวุธเกราะ และเครื่องประดับอันงาม
ของแพทย์ ท่านควรยกย่องคณะที่ให้การศึกษาแก่ท่าน ท่านควรมีความภาค
ภูมิใจในคณะของท่าน และท่านไม่ควรเรียนวิชาขึ้นใจแล้วใช้เป็นเครื่องมือ
หากินเท่านั้น ควรเก็บคำสอนใส่ใจและพฤติกรรมตาม ผู้ที่จะบำบัดทุกข์ต้อง
เป็นตัวอย่างความประพฤติ ซึ่งจะนำมาแห่งสุขภาพ แพทย์ที่ไม่ประพฤติ
ตามวิธีที่ตัวสอนแก่คนไข้แล้วจะหาความไว้วางใจจากคนไข้ได้อย่างไรได้

ท่านควรมีความเชื่อในตนเอง ไม่ใช่वादดี ท่านต้องรู้สึกความรับผิดชอบ
ชอบและทำไปด้วยความตั้งใจดี

พวกเราแพทย์แผนปัจจุบันมายืมเยาะแพทย์แผนโบราณว่าเขาใช้ยา
ไม่มีหลักวิทยาศาสตร์ แต่ถึงกระนั้นในประเทศสยามก็ได้มีแพทย์โบราณ
หลายท่านที่ศักดิ์สิทธิ์จริงๆ ด้วยความเชื่อถือในความตั้งใจดี เชื่อว่าสรรพคุณ
ยานั้นมีฤทธิ์จริง ประกอบด้วยความสังเกตอันสุขุมและความจริงใจ แพทย์
เหล่านี้ทำการเป็นผลคือ รักษาทางใจ แพทย์มีความเชื่อรุนแรงพอ จึงส่ง
ความเชื่ออันนี้เข้าไปถึงใจคนไข้ได้ คนไข้จึงมีใจดี ท่านก็ทราบอยู่แล้วว่า

ความวิตก ความกลัวทำให้โรคอวัยวะ เช่น โรคหัวใจ โรคหลอดเลือดโลหิต โรคเส้นประสาท และโรคไตบางอย่างกำเริบได้ โรคอุปทาน (ฮิสทีเรีย) ปลอม อาการของโรคอวัยวะได้คล้ายอย่างไร

แพทย์ผู้ที่ไม่เชื่อในสิ่งที่ตนทำและพูดหลอกให้คนไข้เชื่อนั้นคือแพทย์ ที่ทุจริตภาษาอังกฤษเรียกว่า “แคว็ค” ถึงแม้ผู้นั้นจะได้รับการศึกษาวิทยาศาสตร์

ท่านนายแพทย์บุนเดสเซน ได้กล่าวว่านักสุขวิทยาทุกคนจะต้องอยู่ กินเป็นตัวอย่างสุขภาพถึงจะเป็นพ่อค้าความสุขดี

ในขณะที่ท่านประกอบกิจแพทย์ อย่างนี้ว่าท่านตัวคนเดียว นึกว่า ท่านเป็นสมาชิกของ “สงฆ์” คณะหนึ่งคือคณะแพทย์ ท่านทำดีหรือร้าย ได้ ความเชื่อถือหรือความดูถูก เพื่อนแพทย์อื่นๆ จะพลอยยินดีหรือเจ็บ ร้อนอับอายด้วย นึกถึงความรับผิดชอบต่อผู้ที่เป็นแพทย์ด้วยกัน

แพทย์ทุกคนมีกิจที่จะแสดงความกลมเกลียวในคณะแพทย์ต่อ สาธารณชน เมื่อเกิดความเลื่อมใสในคณะแพทย์ขึ้นในหมู่ประชาชนแล้ว ผู้ที่จะตั้งต้นทำการแพทย์ถึงจะยังไม่ได้มีโอกาสตั้งตัวในความไวใจของคน ก็จะได้ส่วนความไวใจเพราะเป็นสมาชิกของคณะที่มีผู้นับถือ เราเห็นพระ บวชใหม่ที่ยังไม่เป็นสมภารเราก็ก้มมือไหว้ เพราะเรามีความนับถือในลัทธิ ของพระสงฆ์ฉันใดก็ดี แพทย์หนุ่มก็ได้ความไวใจเพราะคณะของเขาเป็น ที่น่าไวใจ เพราะฉะนั้นความประพฤติของแพทย์บุคคลนำมาซึ่งประโยชน์ แก่แพทย์ใหม่และเราก็อยากจะช่วยผู้ที่ตั้งต้นในอาชีพของเราเสมอไป

ท่านโฮเมอร์ คาลเวอร์ ได้กล่าวไว้ว่า ที่แรกมีผู้เกรงว่าวิชาแพทย์ป้องกันหรือสาธารณสุข จะทำลายการหาเงินของแพทยรัักษายาบาล ครั้นตรวจดูผลตรงกันข้าม ความกลมเกลียวระหว่างการแพทย์ป้องกันกับแพทยรัักษา กลับทำให้แพทยรัักษาทำมาหาเงินดี ฉะนั้นการสมาคมกัน แลกเปลี่ยนความรู้ความชำนาญแทนที่จะหวงวิชาหรือแก่งแย่งร่วมมือร่วมใจกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขกลับนำผลมาให้ทั้งสองข้าง

ท่านศาสตราจารย์เทาสซิก ได้กล่าวไว้ว่า การค้าขายแลกเปลี่ยนกันโดยคลองธรรมนำโภคทรัพย์มาให้ทั้งสองฝ่าย เป็นอย่างนั้นในการค้าขายวัตถุแล้วการแลกเปลี่ยนวิชาคงนำความจำเริญมาให้ทั้งสองข้างเหมือนกัน

การที่จะได้ความไว้วางใจของคนไข้ ขอท่านถือสุภาษิตว่า “ใจเขาใจเรา” ท่านคงจะคิดว่าท่านอยากได้ความสบายแก่ตัวท่านอย่างไร ก็ควรพยายามให้ความสบายแก่คนไข้อย่างนั้น ความจริงตั้งเป็นยาประเสริฐได้ผลคือความเชื่อ และเมื่อคนไข้เชื่อท่านแล้วเขาจะทำตามทุกอย่าง คนไข้โดยมากอยากรู้ความจริง เราไม่เชื่อความหลอกลวงของเราเองแล้วที่ไหนจะหวังให้คนไข้เชื่อถ้าท่านหลอกลวงคนไข้แล้ว ท่านจะเจอเขาอีก และเขามีปากบอกความชั่วความดีกันไปต่อๆ

ท่านศาสตราจารย์แคโบท ได้สอนให้กล่าวความจริงเสมอ เพราะท่านถือว่าคนไข้โดยมากทนความจริงที่พูดตรงๆ ได้ดีกว่าความจริงที่ได้รู้เข้า เมื่อได้จับความเท็จของท่านได้แล้ว ท่านระวังบอกแต่สิ่งที่เป็นไปจริงๆ ไม่ใช่สิ่งที่ท่านทายว่าจะเป็นหรือจะไม่เป็น เช่น การทำนายผลสุดท้าย (โปรคโนสิส)

ถ้าท่านมานึกดูให้ดีแล้ว ท่านจะบอกคนไข้ได้ยากเพราะโดยมากก็เป็น การเดา แต่ถ้าท่านมีหลักฐานบอกได้แน่แล้วกลับช่วยให้คนไข้ได้สติเตรียม จะตายหรือจะพิการหรือจะหวังหาย ทำนายแน่ว่าใครจะทำอันตรายท่านาย เดานั้นเป็นสิ่งอันตรายมากอาจารย์โดยมากจึงสอนให้ปิด

ในการรักษาคนไข้นั้น ข้าพเจ้าเห็นมีสุภาภิตตอันหนึ่ง ซึ่งท่าน ศาสตราจารย์พีบอดี ผู้ล่วงลับไปแล้วได้กล่าวว่า “ความลับของการรักษา คนไข้นั้นคือความรักคนไข้”

การที่ท่านถามสมศรีนี้ว่า “แพทย์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย” นั้น แสดงว่าท่านมีความเชื่อถือและภูมิใจในโรงเรียนของเรา ท่านถือตัว ท่านว่าเป็นศิษย์มีครู ท่านเชิดชูโรงเรียนของท่านไม่อับอายปิดบัง และ ท่านได้มีความรู้สึกความรับผิดชอบต่อโรงเรียน ท่านจึงเอาชื่ออันเป็น พระบรมนามาภิไธยของปิตุมาหาราชของเราไปใช้ เพราะท่านตั้งใจบำเพ็ญ ตนให้เป็นที่น่าไว้วางใจได้และเชื่อในความสามารถของท่านว่าจะรักษาชื่อนี้ ไว้ได้ไม่ให้เสีย

ท่านตั้งสถานที่ประชุมแลกเปลี่ยนความอารีเป็นสามัคคีกันนับว่า ทำการบำเพ็ญความเชื่อถือของคณะ และอุดหนุนซึ่งกันและกัน

ท่านตกแต่งหนังสือข่าวแพทย์เพื่อความรู้ความเข้าใจแก่สาธารณชน และได้เชิญผู้ที่ไม่เป็นแพทย์มาสมาคมกับแพทย์ความคุ้นเคยส่วนตัวย่อม นำ มาซึ่งความไว้วางใจ

ด้วยเหตุดังนี้ ข้าพเจ้าจึงมีความโสมนัสสววยพรให้สโมสรนี้รุ่งเรือง
ให้หนังสือชาวแพทย์แพร่หลาย และให้สมาชิกทุกคนสมบูรณ์ในกิจอาชีพ
ที่เป็นกำลังทั้งรักษาและป้องกันประชาชนสยามให้พ้นจากโรคภัยทั้งหลาย
ขอให้เจริญยิ่งๆ เทอญ

ด้วยความนับถือ

(ลงพระนาม) มหิตล

จากลายพระหัตถ์ของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม
พระบรมราชชนก

ถึงสภานายกและสมาชิกสโมสรแพทย์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
เมื่อ พ.ศ. 2472

(สมัยนั้นคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล สังกัดอยู่ในจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย)

(คัดจาก “ข่าวแพทย์ ของสโมสรแพทย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
ปีที่ 1 ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2472

ตีพิมพ์ในสารศิริราช 2494 ; 3:523-527)

๘๐-----๘๑

ประวัติมูลนิธิธรรมาภิบาลทางการแพทย์ (ปี 2558)

มูลนิธิธรรมาภิบาลทางการแพทย์ (Foundation for Good Governance on Medicine) ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันพฤหัสบดีที่ 24 กันยายน 2558 (ซึ่งเป็นวันมหิดล) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งส่งเสริม ความสามัคคี ประองคองของผู้เกี่ยวข้องกับการงานด้านสาธารณสุข รวมทั้งการสนับสนุนและ ปลุกฝังหลัก “ธรรมาภิบาลทางการแพทย์” ให้เป็นค่านิยมที่พึงประพฤติ ปฏิบัติ โดยการส่งเสริมการศึกษา วิจัยและกิจกรรมเพื่อสร้างธรรมาภิบาลทาง การแพทย์ รวมทั้งการดำเนินงานและการให้ความร่วมมือกับองค์กรการ กุศลเพื่อสาธารณประโยชน์ โดยมี ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย เป็นประธานมูลนิธิฯ และ พลอากาศตรี นายแพทย์อิทธิพร คณะเจริญ เป็นเลขาธิการมูลนิธิฯ

มูลนิธิธรรมาภิบาลทางการแพทย์มีภารกิจที่สำคัญแบ่งเป็น 4 ด้านได้แก่

1. หลักสูตรประกาศนียบัตรธรรมาภิบาลทางการแพทย์ สำหรับผู้บริหาร ระดับสูง (ปรพ.)

หลักสูตรประกาศนียบัตรธรรมาภิบาลทางการแพทย์ สำหรับผู้บริหารระดับสูง เป็นหลักสูตรที่ออกแบบขึ้นตาม พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ที่มอบให้กับทีมแพทย์ผู้รักษา และคณบดีคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ซึ่งเป็นกรรมการแพทยสภา ว่าในยุคบ้านเมืองมีความขัดแย้งขอให้แพทย์ไทย “อ่อนน้อมถ่อมตน ทุกคนมีดี อย่าดูถูกใคร” ได้ถูกนำมาสร้างเป็นหลักสูตรร่วมระหว่างแพทยสภา และสถาบันพระปกเกล้า โดยได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนมาแล้วทั้งหมด 9 รุ่น และมีนักศึกษาทั้งสายการแพทย์และสายอื่น รวมทั้งสิ้น 1,215 คน มูลนิธิฯ ได้เข้ามาดูแลตั้งแต่รุ่นที่ 4 ถึงปัจจุบัน

2. โครงการหน่วยแพทย์อาสาเฉพาะทางร่วมใจเฉลิมพระเกียรติฯ และ โครงการแพทย์อาสาและจิตอาสาอื่นๆ

มูลนิธิธรรมาภิบาลทางการแพทย์ได้เริ่มจากสนับสนุนการจัดโครงการหน่วยแพทย์อาสาเฉพาะทาง ร่วมกับ แพทยสภาและ หลักสูตรประกาศนียบัตรธรรมาภิบาลทางการแพทย์ สำหรับผู้บริหารระดับสูง (ปรพ.) โดยมีการจัดหลายโครงการไปตามจังหวัดต่างๆ เพื่อให้ความช่วยเหลือทางการแพทย์เฉพาะทางไปถึงประชาชนที่เดือนร้อนได้รับการรักษาพยาบาลที่ต้องรอคอยคิวเป็นเวลานาน ดังนี้

2.1. โครงการหน่วยแพทย์อาสาเฉพาะทางร่วมใจเฉลิมพระเกียรติฯ โดยได้จัดขึ้นตั้งแต่ปี 2555 ถึงปี 2562 ทั้งหมด 8 ครั้ง ลงพื้นที่ไปตามจังหวัดต่างๆ เริ่มที่ 1.มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ วิทยาเขตหันตรา จ.พระนครศรีอยุธยา 3,207 ราย 2. รพ.หัวหิน และโรงเรียนพลวิทยการหัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์ 4,773 ราย 3. รพ.พหลพลพยุหเสนา จ.กาญจนบุรี 6,090 ราย 4. รพ.ค่ายสุรนารี จ.นครราชสีมา 10,321 ราย 5. รพ.เจ้าพระยาอภัย

ภูเบศร จ.ปราจีนบุรี 14,510 ราย 6. รพ.อานันทมหิดล รพ.พระนารายณ์ มหาราช รพ.มะเร็ตลพบุรี จ.ลพบุรี 16,506 ราย 7. รพ.พระจอมเกล้า และ โรงเรียนเบญจมเทพอุทิศ จ.เพชรบุรี 37,777 ราย และ 8. โรงพยาบาลศรีสังวร สุโขทัย และ โรงพยาบาลสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย 52,681 ราย ทั้งนี้ได้ทำการ ตรวจรักษาคนไข้รวมมากกว่า 145,865 ราย

2.2. โครงการหน่วยแพทย์อาสาร่วมใจถวายเป็นพระราชกุศล ที่ท้องสนามหลวง ในช่วงพิธีพระบรมศพ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เป็นเวลา 118 วัน สรุยอดผู้มารับบริการ 44,711 คน แพทย์อาสา 2,256 คน พยาบาลอาสา 2,836 คน เภสัชกรอาสา 2,423 คน จิตอาสา 2,342 คน รวมจิตอาสาทั้งสิ้น 9,857 คน เป็นการรวมพลังครั้งใหญ่ที่สุดของบุคลากรทางการแพทย์ของไทย เพื่อถวายเป็นพระราชกุศล ที่ประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก

2.3. โครงการหน่วยแพทย์อาสาถวายการตรวจสุขภาพพระภิกษุสงฆ์ เพื่อถวายเป็นพระกุศล แต่สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาปรินายก ซึ่งดำเนินการจัดไปแล้ว 17 ครั้ง

2.4. โครงการหน่วยแพทย์อาสา ปธพ.สัญจร ไปยังโรงพยาบาล ชุมชนในอำเภอที่ขาดแคลนและเข้าถึงได้ยาก อาทิ 1. รพ.คอนสวรรค์ จ.ชัยภูมิ 2. รพ.บางมูลนาก จ.พิจิตร 3. รพ.เสนา จ.พระนครศรีอยุธยา 4. รพ.ด่านช้าง จ.สุพรรณบุรี 5. รพ.อ่างทอง จ.อ่างทอง เป็นต้น

2.5. โครงการพระอาสาศานาเวช เพื่อดูแล เยียวยา พื้นฟูจิตใจ ด้วยธรรมะแก่ผู้ป่วยและครอบครัวถือเป็นการดูแลส่งเสริมสุขภาพที่เป็นระบบและครอบคลุมมิติทางด้านจิตวิญญาณ และเห็นว่าควรจะมีการพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ในส่วนของพระภิกษุสงฆ์ร่วมกับบุคลากรทางสาธารณสุขอย่างเป็นระบบ เพื่อขยายมิติการดูแลรักษาประชาชนอย่างเป็นองค์รวมสืบเนื่องต่อไป

2.6. โครงการมอบอุปกรณ์การแพทย์ การนำเครื่องมือทางการแพทย์ไปบริจาคให้กับแต่ละโรงพยาบาลที่ขาดแคลน มอบเครื่องกระตุ้นไฟฟ้าหัวใจและทำการสอนการกู้ชีพพื้นฐานให้กับประชาชน รวมถึงการจัดโครงการคอนเสิร์ตการกุศล ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2561 โดยนักศึกษา ปวพ.รุ่นที่ 5 รวมพลังช่วยเพื่อนหมอ 42 โรงพยาบาล จัดคอนเสิร์ตการกุศล วงคาราบาว “ศรัทธาเพื่อชีวิต” ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 25-26 มกราคม 2563 โดยนักศึกษา ปวพ.รุ่นที่ 6 จัดคอนเสิร์ตการกุศล “บอดีส์แลมนับ 1 ถึง 7 เพื่อชีวิตคนนับล้าน” ณ อิมแพค อารีน่า เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี

2.7. โครงการหน่วยแพทย์อาสาเฉพาะทางขนาดเล็กไปช่วยผ่าตัดโรคต่างๆ ในแต่ละพื้นที่ที่มีความต้องการและร้องขอมาเป็นกรณี ตั้งแต่เหนือสุด จนถึง จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งนี้จนถึงปี 2562 ได้ทำการตรวจรักษาคนไข้จำนวนมาก

2.8. โครงการผู้สละพานบุญเพื่อผู้ป่วยวาระสุดท้าย เพื่อสนับสนุนให้เกิดกิจกรรมเพื่อผู้ป่วยวาระสุดท้าย โดยผ่าน “โครงการผู้สละพานบุญ” ที่จัดตั้งในห้องอุบัติเหตุฉุกเฉิน โดยพร้อมมอบ ผู้สละพานบุญ พร้อมพระพุทธรูป ฎปร. ปางประทานพร (ร.9) พ.ศ. 2508 และอุปกรณ์ต่าง ๆ รวมถึงใบคำแนะนำการใช้งานให้แก่ โรงพยาบาลที่มีความประสงค์เข้าร่วมโครงการจำนวนกว่า 100 แห่ง ในเดือน ธันวาคมปี 2561 เพื่อถวายเป็นพระราชกุศล เนื่องในวาระครบรอบ 2 ปี วันสวรรคต พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร

2.9. โครงการ “อาสาหัวใจ FIGHT COVID” เป็นการรวมพลังร่วมแรงร่วมใจของทีมอาสาจากเครือข่ายภาคีหลากหลายหน่วยงานทั้งวงการแพทย์และภาคเอกชน ขอเชิญชวนร่วมสนับสนุนทีมแพทย์และบุคลากรทางการแพทย์ ซึ่งเป็นแนวหน้าฟันฝ่าไวรัส COVID-19 ในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการปกป้องบุคลากรทางการแพทย์และประชาชนที่เกี่ยวข้อง การเตรียมอุปกรณ์เครื่องมือทางการแพทย์รักษาผู้ป่วย อาทิ หน้ากากอนามัย หน้ากากผ้า

แอลกอฮอล์/ แอลกอฮอล์เจล/ยา และสารเคมีฆ่าเชื้อโรค อุปกรณ์ที่ใช้สวมใส่ สำหรับบุคลากรทางการแพทย์เพื่อป้องกันการติดเชื้อ เครื่องช่วยหายใจ ตลอด จนการสร้างขวัญกำลังใจให้แก่บุคลากรทางการแพทย์ ด้านการเผยแพร่ข่าวสาร ความรู้ให้แก่ประชาชน และเป็นศูนย์กลางในการระดมแพทย์อาสาจากหน่วยงานต่างๆ อย่างเร่งด่วนในการดูแลผู้ป่วย โดยจะระดมกำลังสนับสนุนอุปกรณ์ทางการแพทย์และทุนทรัพย์จากเครือข่าย รวมทั้งช่วยในการบริหารจัดการเรื่อง การจัดหา จัดเก็บ และแจกจ่ายอย่างโปร่งใสมีประสิทธิภาพ

2.10. โครงการ “เด็กไทยสู้ภัยโควิด (Thai Kids Fight COVID)” สืบเนื่องจากโครงการ “อาสาร่วมใจ FIGHT COVID” ในช่วงเดือนกรกฎาคม 2563 เป็นช่วงที่ ศูนย์บริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ศบค.) และกระทรวงศึกษาธิการได้ผ่อนปรนให้สามารถจัดการเรียน การสอนในสถานศึกษาได้ โดยให้นักเรียน ครู ปฏิบัติตามนโยบายสาธารณสุข เช่นการสวมหน้ากาก ล้างมือ การเว้นระยะห่าง ทางมูลนิธิธรรมาภิบาลทาง การแพทย์ และนักศึกษา ปศพ. รุ่นที่ 1-8 ได้จัดโครงการ “เด็กไทย สู้ภัย โควิด (Thai Kids Fight COVID)” ขึ้นเพื่อป้องกันการแพร่กระจายโรค COVID-19 ในโรงเรียน สนับสนุนการปฏิบัติงานของครูนักเรียนและประชาชนที่เกี่ยวข้อง ในพื้นที่ โดยได้ทำการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น อาทิ หน้ากากอนามัย หน้ากากผ้า แอลกอฮอล์/ แอลกอฮอล์เจล/ยา และสารเคมีฆ่าเชื้อโรค ตลอดจน การสร้างขวัญกำลังใจ เผยแพร่ข่าวสารความรู้ให้แก่ครูและเด็กนักเรียนตลอด จนประชาชนในพื้นที่

2.11. โครงการเด็กดีมีคุณธรรม โดยมูลนิธิธรรมาภิบาลทางการแพทย์ และคณะนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรธรรมาภิบาลทางการแพทย์ สำหรับ ผู้บริหารระดับสูง (ปศพ.) รุ่นที่ 8 (ปศพ.8) มีนโยบายสนับสนุน ส่งเสริมเด็ก เยาวชนและคนดี ที่มีจิตอาสา มีคุณธรรม โดยจัดให้มีเงินทุนการศึกษาหรือ รูปแบบอื่น ๆ ซึ่งได้รับจัดสรรจากเงินบริจาคจากคณะนักศึกษา (ปศพ.8) และ ผู้มีจิตศรัทธา การจัดสรรทุนต้องเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดขึ้น มีความโปร่งใส

ยุติธรรม ทำให้ผู้ที่ได้รับทุนได้รับกำลังใจในการทำความดีและมีคุณธรรม
ครองตน และให้เกิดความยั่งยืนต่อเนื่องในการสนับสนุนผู้ที่ได้รับทุน โดย
ทุนการศึกษานี้เป็นทุนที่มอบให้กับเด็ก เยาวชน และคนดีมีคุณธรรม โดยไม่มี
เงื่อนไขที่จะต้องใช้คืนแต่อย่างใด เพียงแต่มุ่งหวังว่าเงินทุนการศึกษานี้จะเป็น
ส่วนหนึ่งในการสร้างคนดี คนเก่ง มีคุณธรรมให้กับสังคม และประเทศชาติต่อไป

2.12 โครงการจัดพิมพ์หนังสือสัจธรรมชีวิต สืบเนื่องจากการจัด
โครงการดูแลสุขภาพบุญเพื่อผู้ป่วยวาระสุดท้าย ซึ่งมีสมเด็จพระวันรัต เจ้าอาวาส
วัดบวรนิเวศราชวรวิหาร เป็นประธานในพิธีฝ่ายสงฆ์ ท่านได้มีความประสงค์ให้
ทำเรื่องเกี่ยวกับการเตรียมพร้อมก่อนและหลังการเสียชีวิตทั้งด้านจิตใจ ร่างกาย
รวมไปถึงการจัดการทรัพย์สิน ซึ่งท่านได้ตั้งชื่อหนังสือว่า “หนังสือสัจธรรมชีวิต”
โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเตรียมพร้อมของทั้งผู้อ่าน ก่อนและหลัง เพื่อการจาก
ไปอย่างสงบ มูลนิธิฯ ได้ดำเนินการจัดพิมพ์หนังสือจำนวน 15,000 เล่ม เพื่อ
มอบให้กับสถานพยาบาลต่าง ๆ รวมถึงโรงพยาบาลที่เข้าร่วมโครงการดูแลสุขภาพ
บุญและชมรมผู้สูงอายุทั่วประเทศ

3. สนับสนุนการศึกษาวิจัย และการประชุมวิชาการด้านธรรมาภิบาล

มูลนิธิธรรมาภิบาลทางการแพทย์ ร่วมกับ แพทยสภา สนับสนุน
การศึกษาและพัฒนาระบบการแพทย์ไทยด้วยธรรมาภิบาล ด้วยการ
จัดงานประชุมวิชาการประจำปี และเสนอผลงานวิจัยของหลักสูตร
ประกาศนียบัตรธรรมาภิบาลทางการแพทย์ สำหรับผู้บริหารระดับสูง (ปธพ.)
เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้บริหารในการนำไปแก้ปัญหาเพื่อประชาชน โดย
เน้นให้ทำการศึกษาวิจัยปัญหาด้านสาธารณสุขด้านต่างๆของประเทศ
เพื่อนำมาแก้ไขพัฒนาในขณะศึกษาและเมื่อจบหลักสูตรจะนำผลงานวิจัย
นั้นมานำเสนอต่อคณะกรรมการและผู้บริหาร เพื่อนำไปใช้ในการแก้ไข
บริหารระบบสาธารณสุขเป็นรูปธรรมต่อไป ปัจจุบันมีทั้งสิ้น 80 หัวข้อเรื่อง

ในปี 2563 ปัจจุบันมีโครงการขยายไปให้ความรู้กับนิสิตนักศึกษาแพทย์
และ แพทย์ทั่วไปด้วย

4. สนับสนุนกิจกรรมโรงพยาบาลคุณธรรม

มูลนิธิธรรมาภิบาลทางการแพทย์ให้การสนับสนุนกิจกรรมโรงพยาบาลคุณธรรมในส่วนของโรงพยาบาลสังกัดนอกกระทรวงสาธารณสุข ควบคู่กับ แก้วกัลยาสิกขาลัย สถาบันพระบรมราชชนก ที่ดูแลในส่วนของสังกัดกระทรวงสาธารณสุข การดำเนินงานจะเน้นให้ความรู้เรื่อง กระบวนการจัดตั้งโครงการโรงพยาบาลคุณธรรม โดย ศ.เกียรติคุณ นพ.เกษม วัฒนชัย ประธานมูลนิธิฯ จะเป็นผู้บรรยายให้ความรู้แก่โรงพยาบาล ร่วมกับทีมงานผู้ซึ่งมีประสบการณ์ได้แก่ รศ.นพ.อัษฎา ตียพันธ์ อดีตผู้อำนวยการ รพ.ชลบุรี (โรงพยาบาลศูนย์คุณธรรม แห่งแรก) นพ.วิศิษฐ์ อภิสิทธิ์วิทยา ผู้อำนวยการ รพ.บางมูลนาก (โรงพยาบาลชุมชนคุณธรรมแห่งแรก) โดยให้ความรู้แก่โรงพยาบาลเพื่อนำความรู้ที่ได้มา ดำเนินการในโรงพยาบาล และได้จัดคู่มือ การติดตาม ประเมินผล ตลอดจน มอบรางวัลโรงพยาบาลที่ได้เข้าร่วมโครงการฯ โดยจะจัดให้มีประชุมวิชาการ ในช่วงเดือน กุมภาพันธ์ ของทุกปี เพื่อเป็นต้นแบบแก่โรงพยาบาลใหม่ๆ ที่เข้าร่วมโครงการ หวังให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ที่ดี และยั่งยืน (Best Practice and Sustainability) ขณะนี้มีโรงพยาบาลเข้าร่วมแล้วกว่า 30 แห่งและ เป้าหมายคือ 300 แห่งทั่วประเทศ

ภารกิจของมูลนิธิฯ เป็นการน้อมนำธรรมาภิบาล และคุณธรรม เข้าสู่ระบบสาธารณสุข แบบครบวงจรโดยใช้หลักการทรงงาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ตามแนวทางของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เป็นยุทธศาสตร์หลัก ตั้งแต่ จัดศึกษาอบรม ผู้บริหารโรงพยาบาล ทำงานวิจัย เพื่อเสนอผู้บริหารประเทศ ปลุกฝังธรรมาภิบาลแก่ นิสิตนักศึกษาแพทย์ และ แพทย์ทั่วไป และสร้างโรงพยาบาลคุณธรรมเพื่อประชาชน

ทั้งนี้ ยังมีโครงการฯต่างๆ ที่ขยายตามความต้องการของพื้นที่อีก จำนวนมาก

รายชื่อคณะกรรมการมูลนิธิธรรมมาภิบาลทางการแพทย์

คณะกรรมการอำนวยการมูลนิธิ

1. ศ.เกียรติคุณ นพ.เกษม วัฒนชัย	ประธานมูลนิธิ
2. ศ.เกียรติคุณ นพ.สมศักดิ์ โล่ห์เลขา	รองประธาน คนที่ 1
3. นพ.เอื้อชาติ กาญจนพิทักษ์	รองประธาน คนที่ 2 (ปธพ.1)
4. ดร.นพ.สุรวิทย์ คนสมบูรณ์	รองประธาน คนที่ 3 (ปธพ.3)
5. ศ.ดร.นพ.ประสิทธิ์ วัฒนภา	รองประธาน คนที่ 4
6. ศ.คลินิกเกียรติคุณ นพ.เหลือพร ปุณณกันต์	รองประธาน คนที่ 5 (ปธพ.4)
7. ศ.คลินิกเกียรติคุณ นพ.อุดม คชินทร	รองประธาน คนที่ 6 (ปธพ.6)
8. ดร.สุนัย ศรีไชยชนะสุข	เหรัญญิก (ปธพ.3)
9. คุณนทพร บุญบุผา	ผู้ช่วยเหรัญญิก (ปธพ.3)
10. พล.อ.ต.นพ.อิทธพร คณะเจริญ	เลขาธิการ
11. น.ท.นพ.ธนาธิป ศุภประดิษฐ์	รองเลขาธิการ
12. ภาณุอำพร เจริญสมศักดิ์	ผู้ช่วยเลขาธิการ (ปธพ.3)
13. ผศ.(พิเศษ) นพ.สุรินทร์ อัศววิฑูรทิพย์	ผู้ช่วยเลขาธิการ (ปธพ.6)
14. ผศ.นพ.วรพล อร่ามรัศมีกุล	ผู้ช่วยเลขาธิการ (ปธพ.5)
15. นพ.ภาสกร วันชัยจิระบุญ	ผู้ช่วยเลขาธิการ

คณะกรรมการที่ปรึกษามูลนิธิ

1. คุณหญิงวรรณฯ สิริวัฒนภักดี	ที่ปรึกษา
2. นพ.ปราเสริฐ ปราสาททองโอสถ	ที่ปรึกษา
3. ศ.ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ	ที่ปรึกษา
4. พลเอกจรัล กุลละวณิชย์	ที่ปรึกษา
5. คุณเสริมศักดิ์ พงษ์พานิช	ที่ปรึกษา

คณะกรรมการมูลนิธิ

1. นพ.กำพล พลัสสินทร์	กรรมการ	(ปธพ.1)
2. นพ.ธเรศ กรัษนัยรวิวงศ์	กรรมการ	(ปธพ.1)
3. คุณนพรัตน์ แยมเหมื่อน	กรรมการ	(ปธพ.1)

4. นพ.วิทยา วันเพ็ญ	กรรมการ	(ปธพ.2)
5. นพ.ยุทธ โพธารามิก	กรรมการ	(ปธพ.2)
6. ศ.นพ.พินิจ กุลละวณิชย์	กรรมการ	(ปธพ.2)
7. นพ.เจษฎา โชคดำรงสุข	กรรมการ	(ปธพ.2)
8. ศ.นพ.สิน อนูราชูว์	กรรมการ	(ปธพ.2)
9. คุณชาติชาย พยุหนาวีชัย	กรรมการ	(ปธพ.2)
10. คุณกรรณิการ์ เทววิฑูดา	กรรมการ	(ปธพ.2)
11. พญ.อภิมย์ เวชภูติ	กรรมการ	(ปธพ.3)
12. พล.อ.รศ.นพ.ไตรโรจน์ คุรุเวโซ	กรรมการ	(ปธพ.3)
13. ศ.กิตติคุณ ดร.นพ.จิตร สิทธิอมร	กรรมการ	(ปธพ.3)
14. รศ.นพ.ฉันทาย สิทธิพันธุ์	กรรมการ	(ปธพ.3)
15. พล.อ.นพ.ชาญชัย ติกะปะปัญญ	กรรมการ	(ปธพ.4)
16. ดร.กิตติพงษ์ กิตยารักษ์	กรรมการ	(ปธพ.4)
17. คุณปิยะพันธ์ จัมปาสุต	กรรมการ	(ปธพ.4)
18. นพ.อัษฎา ตียพันธ์	กรรมการ	(ปธพ.4)
19. คุณทรงพล ชัญมาตรกิจ	กรรมการ	(ปธพ.4)
20. พล.อ.รศ.นพ.ชุมพล เปี่ยมสมบูรณ์	กรรมการ	(ปธพ.5)
21. รศ.นพ.พิสิษฐ์ พิธิยาพรณ	กรรมการ	(ปธพ.5)
22. คุณวิทอง ตันทกุลนินาท	กรรมการ	(ปธพ.5)
23. คุณเอนก จงเสถียร	กรรมการ	(ปธพ.5)
24. นพ.วิสุทธิ์ พิทักษ์สิทธิ์	กรรมการ	(ปธพ.5)
25. คุณพงศกร ลำช้า	กรรมการ	(ปธพ.5)
26. พล.ท.นพ.พีระพล ปกป้อง	กรรมการ	(ปธพ.6)
27. คุณบุษบา สังขวิภา	กรรมการ	(ปธพ.6)
28. นพ.วันชาติ ศุภจัตุรัส	กรรมการ	(ปธพ.7)
29. น.ต.พญ.สุจิตตรา สวาทยานนท์	กรรมการ	(ปธพ.7)
30. พญ.เจี๋ยง จันทรมล	กรรมการ	(ปธพ.8)
31. คุณ นิยะดา จำตระกูล	กรรมการ	(ปธพ.8)
32. พล.ต.ท.นพ.วิฑูรย์ นิติวรางกูร	กรรมการ	(ปธพ.9)

การร่วมบริจาค

มูลนิธิธรรมาภิบาลทางการแพทย์เป็นมูลนิธิสาธารณกุศล ลำดับที่ 950
ตามประกาศกระทรวงการคลัง
เงินบริจาคสามารถนำไปลดหย่อนภาษีเงินได้ประจำปีตามกฎหมายกำหนด

การบริจาค

เช็คขีดคร่อม A/C PAYEE ONLY สั่งจ่าย มูลนิธิธรรมาภิบาลทางการแพทย์/
หรือโอนเงินเข้าบัญชีมูลนิธิธรรมาภิบาลทางการแพทย์
ธนาคารกสิกรไทย สาขาท่าเรือสาธุประดิษฐ์ เลขที่บัญชี 048-1-10860-8

การรับใบเสร็จรับเงิน

Scan QR Add Line official

เพื่อขอรับใบเสร็จและส่งหลักฐานการโอนเงิน
รายละเอียดเพิ่มเติมติดต่อ เจ้าหน้าที่มูลนิธิฯ
นางสาวปริมาส ป้องเจริญ โทร.084-321-3111
นางสาวอัมพร ศรีเคลือบ โทร.062-001-1554

มูลนิธิธรรมาภิบาลทางการแพทย์

223/10 ซอย 3 ถนนประชาราษฎร์บำเพ็ญ
แขวงห้วยขวาง เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร 10310
โทรศัพท์ : 089-890-0990 โทรสาร : 02-692-7222

Email :: tmckpi@gmail.com

website มูลนิธิ :: <http://www.ggm.or.th>

พระราชกระแส : ในหลวงรัชกาลที่ ๙
ในพิธีเปิดอาคารแพทยสมาคม ซอยศูนย์วิจัย
วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๑

“...พวกแพทย์มีความสามัคคีกันดีมาก
ขอให้รักษาความดีนี้ไว้”

“...ปัจจุบันนี้ กิจการแพทย์เจริญก้าวหน้ามาก
ขอให้ช่วยกันนี้ถึงและทำประโยชน์
แก่ประเทศชาติให้มาก”

website มูลนิธิฯ
<http://www.ggm.or.th/>

ISBN 978-6167759081

